

Akademie múzických umění v Praze

Hudební a taneční fakulta

Hudební umění

Kontrabas

DIPLOMOVÁ PRÁCE

INSTRUKTIVNÍ KONTRABASOVÁ LITERATURA

Václav Hořák

Vedoucí práce: Jiří Hudec

Přidělovaný akademický titul: MgA.

Praha, červen 2024

**The Academy of Performing Arts in Prague
Music and Dance Faculty**

Art of Music

Double bass

MASTER'S THESIS

INSTRUCTIVE DOUBLE BASS LITERATURE

Václav Hořák

Thesis / Dissertation supervisor: Jiří Hudec

Awarded academic title: MgA.

Prague, June 2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem magisterskou práci s názvem

Instruktivní kontrabasová literatura

vypracoval samostatně pod odborným vedením vedoucího práce a s použitím pouze uvedené literatury a pramenů a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu. Souhlasím s tím, aby práce byla zveřejněna v souladu se zákonem a vnitřními předpisy AMU.

Praha, dne

.....

Václav Hořák

Poděkování

Rád bych poděkoval profesorům Jiřímu Hudcovi, Jiřímu Valentovi a dalším osloveným respondentům za poskytnutí materiálů k vytvoření této práce. Tato práce je věnována všem příznivcům „nejhlubšího z rodu smyčců“. Krom nich bych k závěru celého mého studia rád poděkoval mé rodině a všem, kteří mě v jeho průběhu podporovali.

Abstrakt

Magisterská práce s názvem Instruktivní kontrabasová literatura seskupuje technické i specifické informace o dosažitelné literatuře pro pedagogy hry na kontrabas v České republice. Stěžejní částí práce je dotazník cílen pedagogům na Základních uměleckých školách, konzervatořích a Vysokých uměleckých školách nebo-li Akademiích, z jejichž odpovědí je vytvořeno shrnutí náhledu na danou problematiku. Práce zahrnuje i můj osobní názor a podněty z pohledu vyučujícího na Základní umělecké škole, absolventa Základní umělecké školy Mladá Boleslav, Pražské konzervatoře, Hudební akademie múzických umění a aktivního sólového hráče i hráče a vedoucího kontrabasové sekce v Plzeňské filharmonii.

Abstract

The master's thesis entitled Instruktive double bass literature groups together technical and specific informations about the available literatur efor double bass teachers in the Czech Republic. The core part of the thesis is a questionnaire aimed at teachers et elementary music schools, conservatories and art colleges or academies, from those answers a summary of the overview of the given issue is created. The thesis also include my personal opinion and suggestion fro the point of view of a teacher at elementary music school,a graduate of the Elementary music school Mladá Boleslav, the Prague Conservatory, Academy od Performing Arts in Prague and an active solo player as well as a player and head of the double bass section in Pilsen Philharmonic orchestra.

Obsah

Úvod	1
1. Přehled instruktivní kontrabasové literatury.....	2
1.1 Teoretické učebnice a příručky	2
1.1.1 Metodika hry na kontrabas: E. Šašínková.....	2
1.1.2 Základy hry na kontrabas: E. Šašínková, J. Hudec	3
1.1.3 Double bass – The Ultimate Challenge: J. Bradetich	4
1.2 Praktické školy a učebnice.....	5
1.2.1 Kontrabasová škola: J. A O. Balcar	5
1.2.2 Kontrabasové etudy: J. a O. Balcar	7
1.2.3 Malý slabikář kontrabasisy: J. Malina.....	8
1.2.4 Technické základy kontrabasové hry: J. Kment	9
1.2.5 Škola hry na kontrabas: F. Hertl	10
1.2.6 Na basu rychle a správně: F. Hertl	11
1.2.7 Moderní škola pro kontrabas: F. Černý.....	12
1.2.8 Technické studie pro kontrabas: F. Černý.....	13
1.2.9 Nová metoda: F. Simandl	14
1.2.10 Základy hry na kontrabas: V. Fuka, J. Balcar, K. Borovička.....	15
1.2.11 Early start on the double bass: H. Close, J. Peter.....	16
2. Oslovení respondenti.....	17
2.1 Pedagogové základních uměleckých škol.....	17
2.1.1 Martin Knesl (ZUŠ Votice)	17
2.1.2 Štěpán Váňa (ZUŠ Olešská, Praha)	19
2.1.3 Vojtěch Šatra (ZUŠ Klatovy).....	21
2.1.4 Eva Kolandová (FZUŠ, Praha)	23
2.1.5 Bernadata Pichová (ZUŠ Náchod).....	25

2.2	Pedagogové středních škol a konzervatoří	27
2.2.1	Eva Šašinková (Plzeňská konzervatoř).....	27
2.2.2	Pavel Klečka (Konzervatoř a střední škola Jana Deyla).....	30
2.2.3	Tomáš Vybíral (Pražská konzervatoř).....	32
2.2.4	Jiří Valenta (Pražská konzervatoř).....	33
2.3	Pedagogové vysokých uměleckých škol.....	36
2.3.1	Radomír Žalud (Akademie múzických umění v Praze).....	36
2.3.2	Jiří Hudec (Akademie múzických umění v Praze).....	38
2.4	Soukromí pedagogové.....	42
2.4.1	Ondřej Balcar (Česká filharmonie).....	42
2.4.2	Ondřej Sejkora (Filharmonie Brno)	43
	Shrnutí dotazníku.....	47
	Závěr	49
	Seznam použitých zdrojů.....	50

Úvod

Magisterská práce Instruktivní kontrabasová literatura čtenářům prohlubuje znalosti o metodických učebnicích pro hru na kontrabas. Může sloužit jako pomůcka pro výběr správné učebnice pedagogům hry na kontrabas na základních uměleckých školách, konzervatořích v České republice či samoukům, kteří chtějí zefektivnit svou přípravu při hře na nástroj a načerpat nové inspirace.

V první části se práce detailně zaměřuje na jednotlivé publikace. U každé jsou uvedeny jak jejich technické parametry, tak specifické. Je tedy přesně specifikováno, pro jakou úroveň hráče je daná kniha vhodná a jak může být hráči nápomocná. Modernější publikace obsahují i audio nahrávky, jejichž výhody a postup k užívání je též v této práci popsán.

V druhé části práce je dotazník s otázkami týkající se instruktivní kontrabasové literatury směřován na české kontrabasisty a pedagogy hry na kontrabas. Pestrost respondentů, kteří jsou různých věkových kategorií, hráčských úrovní, dosaženého vzdělání i pedagogické praxe zajišťuje komplexnější pohled na dané téma a mnoho zajímavých názorů týkající se této problematiky.

V závěru práce je poté shrnutí celkového pohledu a pozitiv i negativ instruktivní kontrabasové literatury, na kterou se tato práce zaměřuje.

1. Přehled instruktivní kontrabasové literatury

1.1 Teoretické učebnice a příručky

1.1.1 Metodika hry na kontrabas: E. Šašínková

Nakladatel: CZECH Music Edition

Rok vydání: 2023

Počet stran: 78

Jazyk: čeština

EAN: 9788090870635

ISBN: 978-80-908706-3-5

Publikace Metodika hry na kontrabas obsahuje metodické základy při hře na kontrabas, interpretační zásady kontrabasové hry a stručné informace o nástroji, které jsou určeny převážně pedagogům na Základních uměleckých školách. Kniha může být nápomocna i při přípravě studentů na absolventské zkoušky z Metodiky nástrojové hry. V závěru knihy je přehled doporučené kontrabasové literatury pro Základní umělecké školy.

1.1.2 Základy hry na kontrabas: E. Šašinková, J. Hudec

Nakladatel: CZECH Music Edition

Rok vydání: 2020

Počet stran: 80

Jazyk: čeština

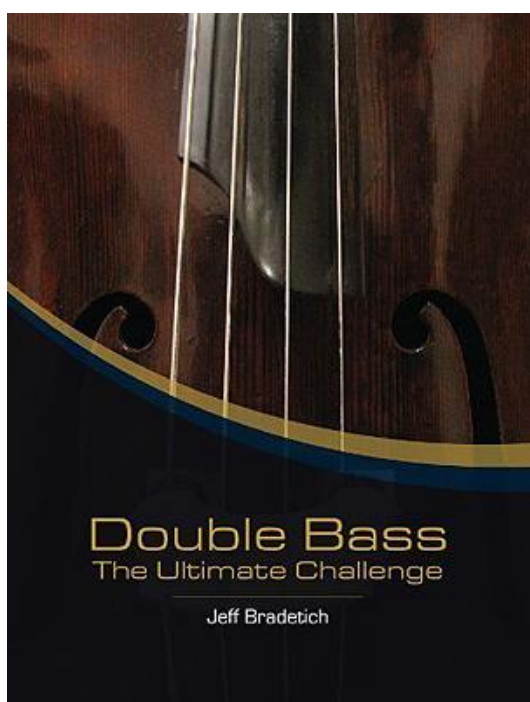
ISBN: 978-80-907578-4-4

Výjimečná kniha Základy hry na kontrabas obsahuje informace o hře na kontrabas zpracována podle metodiky prof. Jiřího Hudce (viz str. 39). Kniha je doplněna názornými fotografiemi a postupy ve výuce hry na kontrabas od samotného autora knihy. Obsahuje přes 120 barevných fotografií a ilustrací od Pavla Hudce. Spis je zaměřen pro začínající hráče na kontrabas a pedagogy Základní umělecké školy.

Publikace je rozdělena na sedm částí. V první části autor seznamuje čtenáře s nástrojem, specifiky a pojmy patřící k danému tématu, jako např. Kontrabas, Kontrabasový smyčec, Příprava ke hře na nástroj, Popis nástroje a smyčce, Notace kontrabasu, Specifika kontrabasové hry a základními pojmy. V druhé části se zaměřuje na držení kontrabasu a smyčce, jako např.: Držení smyčce, Zasazování žabky do dlaně, Prsty na smyčci, Pohyb zápěstí, Držení nástroje, Nastavení bodce, Postavení pravé a levé ruky, Kontaktní místo nástroje a těla hráče a Dostupnost pro kontakt se všemi strunami. Třetí část knihy se již zaměřuje na základy při hře na nástroj, jako např.: Základní pohyb zápěstím, Základní tah smyčcem, Vedení smyčce, Návčik smyku v různých částech smyčce, Intonace, Hra vestoje a vsedě (což je velmi diskutované téma) a mnoho dalšího. Ve čtvrté části publikace se autor zaměřuje na synchronizaci pravé a levé ruky, tedy na tah smyčce při synchronizaci pravé a levé ruky a návčiku tahu smyčce a

výměny prstů. Pátá část se zaměřuje speciálně na smyčcovou techniku, jako např.: Dynamika jako součást smyčcové techniky, Rychlost tahu smyčce, Detaché a staccato. Předposlední část upozorňuje na techniku levé ruky. Seznamuje s polohami, významem jednotlivých poloh, základním pohybem při výměně poloh, vibratem, výměnou poloh při hře smyčcem. Závěrečná sedmá část popisuje pokročilou techniku při hře na kontrabas a Dispozice pro hru na hudební nástroj.

1.1.3 Double bass – The Ultimate Challenge: J. Bradetich

Nakladatel: Music for all to hear Inc.

Rok vydání: 2009

Počet stran: 156

Jazyk: angličtina

ISBN: 978-0-615-34471-357995

Příručka od amerického kontrabasisty a pedagoga působícím na University of North Texas College of Music. Je rozdělena na dvanáct kapitol a obsahuje mnoho fotografií, hudebních ukázek, také vysvětluje kontrabasovou problematiku od věčného tématu sezení či stání až po správný způsob cvičení. Mnoho významných světových kontrabasistů na tuto publikaci odkazuje, jako např. Thierry Barbé, Rufus Reid či Orin O'Brien.¹ Kapitoly:

1. Fyzické předpoklady
2. Stání vs. Sezení

¹ *Bradetich foundation* [online]. [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: <https://www.bradetichfoundation.org/book>

3. Pravá ruka
4. Levá ruka
5. Prstoklady
6. Výměny poloh
7. Tahy smyčce
8. Flažolety
9. Vibrato
10. Pizzicato
11. Cvičení
12. Technické cvičení

1.2 Praktické školy a učebnice

1.2.1 Kontrabasová škola: J. a O. Balcar

Nakladatel: Jan a Ondřej Balcar

Rok vydání: 2020

Počet stran: 55

Jazyk: čeština, angličtina

EAN: 9790660631096

Kontrabasová škola /Double-bass school/

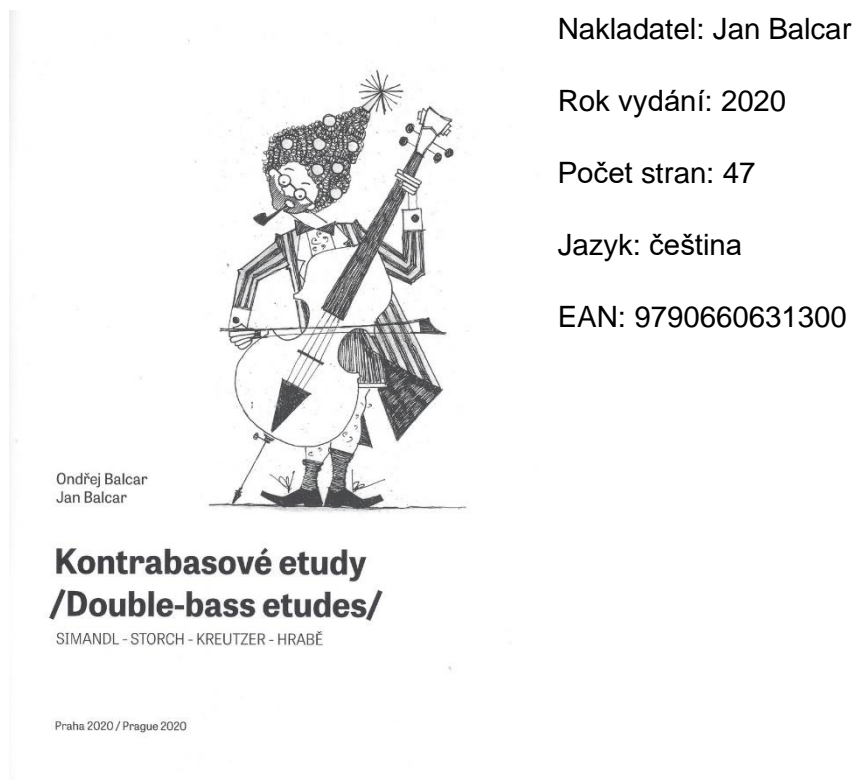
Praha 2019 / Prague 2019

Kniha Kontrabasová škola provází začínající hráče elementární technikou kontrabasové školy v rozsahu při základních polohách a úvodem do poloh palcových. Je zde kladen důraz na vytváření nezbytných manuálních dovedností a herních návyků a mělo by probíhat souběžně s celkovým rozvojem hudebního vnímání hráče. Na rozdíl od jiných publikací upouští od obvyklých stereotypů a nácvič jednotlivých technických prvků řeší v širším hudebním zarámování v rámci vybraných etud. Zapůsobit by měla tímto na motivaci žáků a aktivovat tak žákovu manuální, myšlenkovou i emoční stránku a potenciál. Žák by měl jednotlivá cvičení přehrát v celém rozsahu bez přerušení. Každá z poloh obsahuje v úvodu nové tóny, na ně navazují technické a výrazové etudy a k závěru přednesovou skladbu, ke které je přiložen i klavírní doprovod.

Kniha obsahuje 13 skladeb:

1. Píseň/ Song
2. Popěvek/ Tune (Gedike)
3. Menuet (Händel)
4. Starofrancouzská píseň/ Old French Song (Čajkovskij)
5. Gavota (Corelli)
6. Slon/ Elephant (Saint-Saëns)
7. Aria (Bach)
8. Allegro (Mozart)
9. Aria (Bach)
10. Contredanse (Beethoven)
11. Sonatina (Beethoven)
12. Rondo (Kohout)
13. Largo (Eccles)

1.2.2 Kontrabasové etudy: J. a O. Balcar

Nakladatel: Jan Balcar

Rok vydání: 2020

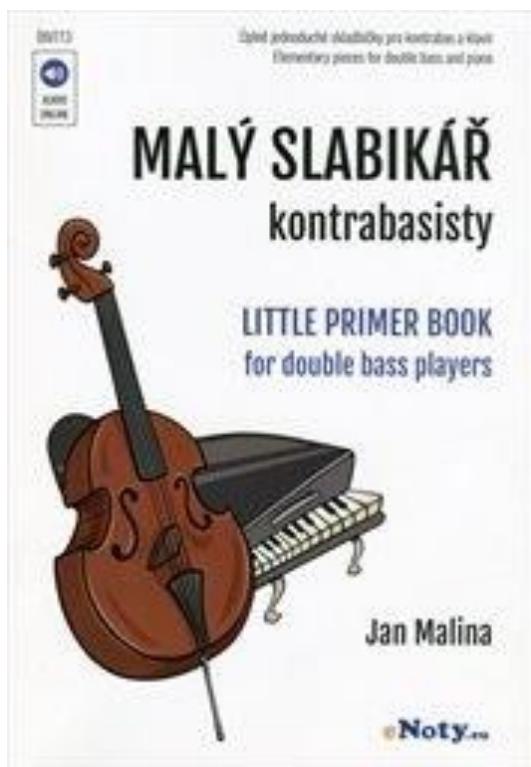
Počet stran: 47

Jazyk: čeština

EAN: 9790660631300

Kniha Kontrabasové etudy uvádí výběr zkrácených a přepracovaných etud „klasiků kontrabasové literatury“ a je rozdělena do dvou kapitol dle náročnosti. Etudy č. 1-36 (první kapitola) jsou specializovány pro žáky a studenty, kteří se již seznámili se základní technikou hry v rozsahu základních poloh a pomáhá jim upevnit jejich dosavadní hráčské dovednosti. Etudy č. 37-58 (druhá kapitola) jsou již určeny žákům a studentům pokročilejším po úvodním seznámení s palcovými polohami k jejich důkladnějšímu procvičení a propojení s polohami základními. Etudy jsou charakteru přednesových a technických a je dbáno na jejich střídání. U technických by se hráč měl zaměřit na procvičení všech připojených smyků, avšak realizace předepsaných temp musí vždy vycházet z možností žáka a stupně rozpracovanosti etudy. Autor doporučuje hru s metronomem. Prstoklady jsou uvedeny pouze tam, kde autoři nabízí nejvhodnější řešení, nebo je jimi sledováno procvičení určitého problému. V opačném případě je na jejich volbě ponecháno volné rozhodnutí, ale měly by vycházet z hudebního kontextu a respektovat individuální dispozice ruky. Etudy a jejich nácvik je paralelní s nácvikem stupnic, akordů, drobných technických studií i přednesové literatury a jenom tak přispívají k obohacení a zkvalitnění práce žáka.

1.2.3 Malý slabikář kontrabasisty: J. Malina

Nakladatel: eNoty.eu

Rok vydání: 2020

Počet stran: 32

Jazyk: čeština

EAN: 9790660650127

Publikace Malý slabikář kontrabasisty shromažďuje 18 jednoduchých přednesových skladeb pro začínající hráče na kontrabas s doprovodem klavíru. V sešitu nechybí ani samostatně vložený sólový part pro kontrabas a také odkaz, skrze který si lze stáhnout demo nahrávky i nahrávky klavírního doprovodu ve formátu mp3. Všechny nahrávky jsou nahrány skrze program, ve kterém byly noty nahrány. Mohou sloužit pro představu o samotné skladbě či k domácímu nácviku skladeb, což hráči usnadňuje práci zvláště při klavírní spolupráci.

1.2.4 Technické základy kontrabasové hry: J. Kment

Nakladatel: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění-Praha

Rok vydání: 1956

Počet stran: 145

Jazyk: čeština

Tato učebnice napsána bývalým členem České filharmonie, navazuje na instruktivní literaturu proslulých českých kontrabasových pedagogů, jež vytvořili slavnou tradici české kontrabasové hry. „Technické základy“ v sobě zahrnují látku v celém jejím základním rozsahu. Praktickou část tvoří její druhý sešit „Elementární etudy“ (151 cvičení ve všech durových a mollových tóninách v základní menzuře nástroje). V knize zavádí nové rozvržení poloh a odstraňuje zastaralou terminologii. Do té doby rozdělení a pojmenovávání poloh uvedl poprvé ve své kontrabasové škole Josef Hrabě, převzal je pak František Simandl a František Černý. V předmluvě této učebnice Jan Kment popisuje:

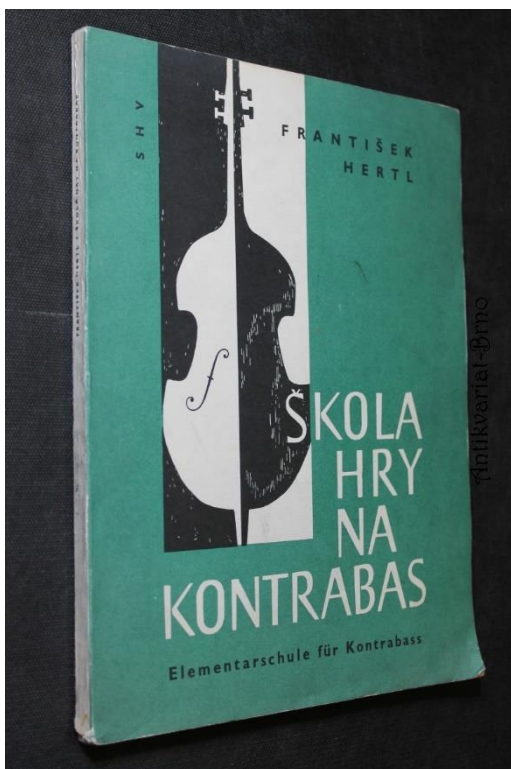
„Je to obyčejná poloha, 7 poloh a 4 mezipolohy. Hledáme-li klíč k tomuto rozvržení, zjistíme, že polohy jsou odvozeny z diatonické tónové řady (na G strunně vycházející z C, na D strunně z G, na A strunně z D a na E strunně z A, nebo-li aeolická stupnice a, e, h, fis), mezipolohy pak z vyplňující řady chromatické. Má tedy logický systém, je však založeno na 4. prstu, což s tohoto hlediska není oprávněné, poněvadž polohu určuje nikoliv prst čtvrtý, nýbrž první prst“.²

Mimo praktických cvičení ve všech sedmi polohách se v knize také objevují cvičení smyková. Jsou zde názorně popsány, včetně notových ukázek, způsoby jako Martelé, Saltato, Sautillé

² KMENT, Jan. *Technické základy kontrabasové hry*. Praha: SNKLHU, 1956.

apod. V předposlední kapitole se zmiňuje o flažoletovém způsobu ladění nástroje. Na posledních stranách učebnice se autor věnuje tématu melodických ozdob s názornými ukázkami. Téměř žádná z učebnic, které zde uvádím, a podle kterých vyučují zmínění respondenti, není tak obsáhlá, jako právě od Jana Kmenta.

1.2.5 Škola hry na kontrabas: F. Hertl

Nakladatel: Supraphon

Rok vydání: 1962

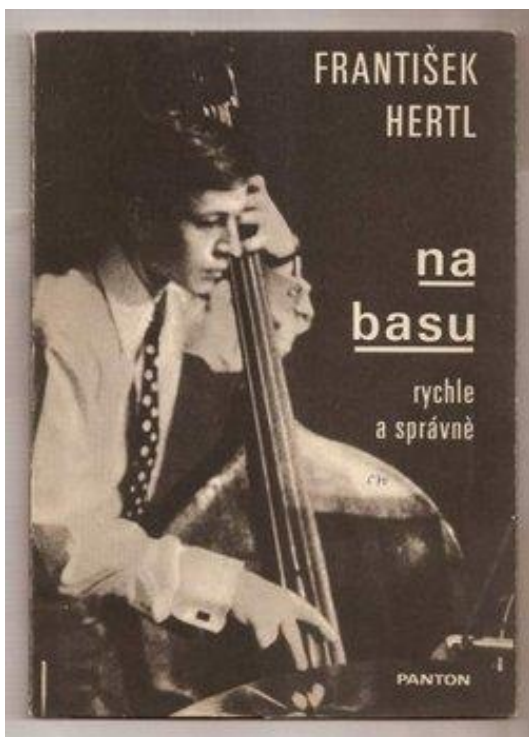
Počet stran: 156

Jazyk: čeština, němčina

ISBN: 80-7058-062-3

Hertlova učebnice Škola hry na kontrabas je velice obdobná Technickým základům kontrabasové hry od Jana Kmenta. Kniha je rozdělena na dvě části. V první se seznamujeme s nástrojem, detailními fotografiemi německého držení smyčce a 284 praktických cvičení od základní polohy do sedmé. Na konci první části se Hertl zmiňuje o hře pizzicato a mnoha smykových variantách. Druhá část obsahuje 106 cvičení zaměřujících se na palcovou polohu a střídavě s náročnějšími technickými etudami. V předposlední kapitole se objevují notové ukázky přirozených flažoletů v palcové poloze a stejně jako u Jana Kmenta je učebnice zakončena detailními popisky melodických ozdob.

1.2.6 Na basu rychle a správně: F. Hertl

Nakladatel: Panton

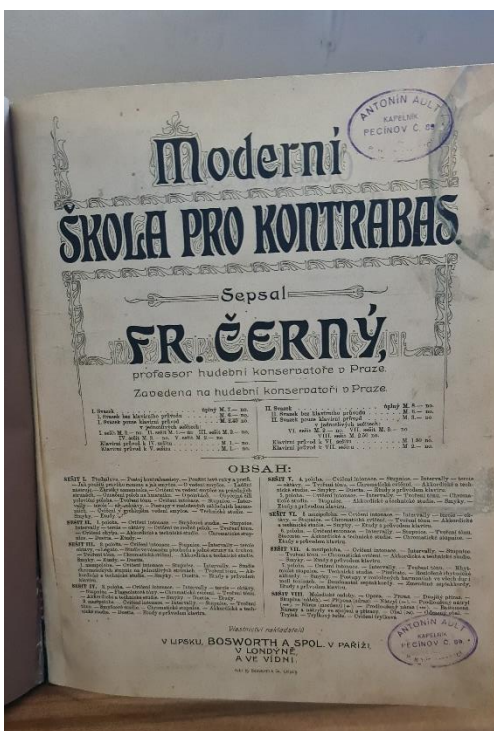
Rok vydání: 1967

Počet stran: 43

Jazyk: čeština

Poměrně stručná ale velice zajímavá škola od Františka Hertla „*Na basu rychle a správně*“ obsahuje základní a rychlou přípravu pro hru na kontrabas. Kniha je určena především pro amatérské hudebníky, kteří nemají čas věnovat se nástroji na plný úvazek a mohou tak co nejdříve být součástí hudebních uskupení. Vedle této příručky vyšla také od F. Hertla „*Škola hry na kontrabas v tanečních a jazzových souborech*“, která je spolu se sešitem „*Na basu rychle a správně*“ úzce spjata.

1.2.7 Moderní škola pro kontrabas: F. Černý

Nakladatel: Bosworth & spol, Lipsko

Rok vydání: 1906

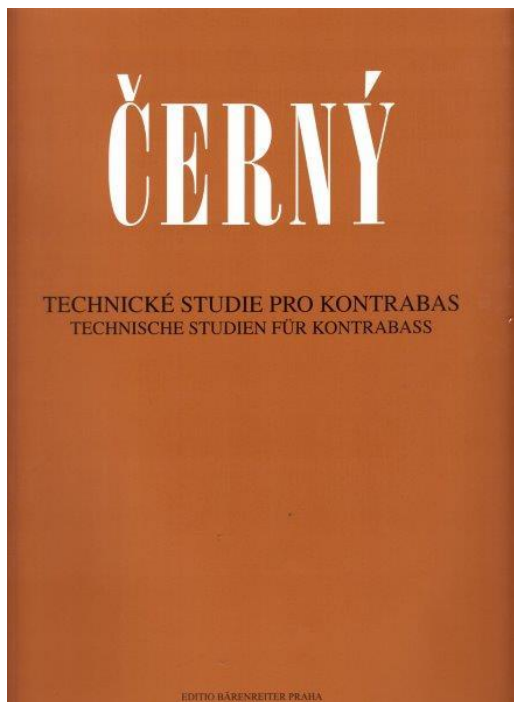
Počet stran: 108

Jazyk: čeština, francouzština, ruština, němčina

Tato výjimečná publikace od jednoho ze zakladatelů české kontrabasové školy byla vydána už v roce 1906 a měla pravděpodobně nahradit „Novou metodu“ od Františka Simandla. Zachovává si stejné přísné technické vedení a zároveň přidává více lyričtější a hudební charakter. Černého školu kdysi popsal Miloslav Gajdoš jako „pozoruhodnou pro svou metodickou dokonalost s velmi kvalitním hudebním obsahem.“³ Obsahuje 347 cvičení a dostává se jen do páté polohy, s lehkými ukázkami základních smyků. Je proto přednostně určená pro ovládnutí hmatníku v základních polohách. Navzdory ne zcela širokému obsahu, nabízí kniha velmi melodická cvičení, napsána Františkem Černým. Mnoho z nich nabízí dueta pro dva kontrabasy a dává tak možnost zaujmout začínajícího hráče. Vzhledem k tomu, že byla tato škola vydána počátkem dvacátého století, byla mezi kontrabasisty (a pro některé stále je) velmi populární. Mnoho nově vydaných kontrabasových škol stále čerpá z osvědčených kvalitních publikací, jako například právě z této.

³ The Double Bass Blog [online]. [cit. 2024-04-01]. Dostupné z: <https://liuzzivito.blogspot.com/2015/02/frantisek-cerny-by-prof-david-eyes.html>

1.2.8 Technické studie pro kontrabas: F. Černý

Nakladatel: Editio Bärenreiter Praha

Rok vydání: 2004

Počet stran: 72

Jazyk: čeština, němčina

ISMN: 979-0-2601-0329-0

Tato příručka byla poprvé vydána roku 1927 a skoro ihned se stala základní literaturou v knihovně každého kontrabasisty. Dodnes je velice populární a mnoho pedagogů na tuto učebnici stále odkazuje. Obsahuje 225 technických cvičení, od základní polohy v palcové poloze, až po přirozené a umělé flažoletové tóny. Tato literatura je skvělým pomocníkem především pro pokročilejší a dospělé hráče, kteří nevyžadují přílišnou melodičnost skladeb, ale chtějí se co nejvíce zdokonalit v brilantní technice sólové hry.

1.2.9 Nová metoda: F. Simandl

Nakladatel: International music company

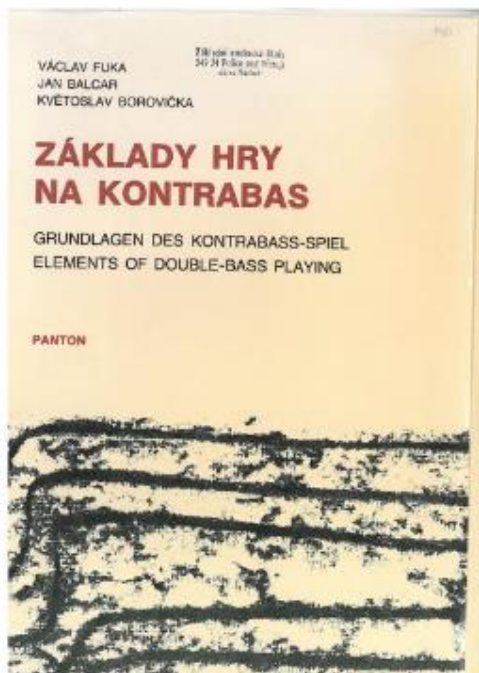
Rok vydání: 1881

Počet stran: 127 (první sešit), 81 (druhý sešit)

Jazyk: angličtina

Simandlova „*Nová Metoda*“ poprvé vyšla roku 1881 v nakladatelství J. F. Schmidt, později jí převzaly další nakladatelství. O její rozšíření do světa se převážně zasloužili absolventi Františka Simandla (V. Jiskra, L. Manoly). Volně navazuje na školu Václava Hauseho, avšak více vkládá zaměření pro palcovou polohu. Skládá se ze tří částí. První sešit nese název „*Vorbereitung zum Orchesterspiel*“ a obsahuje výňatky orchestrálních partů a rozložení základních poloh. Druhý díl „*Vorbereitung zum Konzertspiel*“ obsahuje převážně palcové polohy a obtížnější technická cvičení pro sólové hraní (dvojhmaty, flažolety atd.). Sešit také obsahuje náročnější etudy, které je možno hrát za doprovodu klavíru. Třetí část „*Die hohe Schule*“ je svazek devíti sešitů, obsahující Simandlovy skladby a jiných tehdejších současných kontrabasistů (A. Míšek, C. Kukla, F. Gregora, G. Láska atd.).

1.2.10 Základy hry na kontrabas: V. Fuka, J. Balcar, K. Borovička

Nakladatel: Panton

Rok vydání: 1991

Počet stran: 44 (první díl), 57 (druhý díl), 67 (třetí díl)

Jazyk: čeština, němčina, angličtina

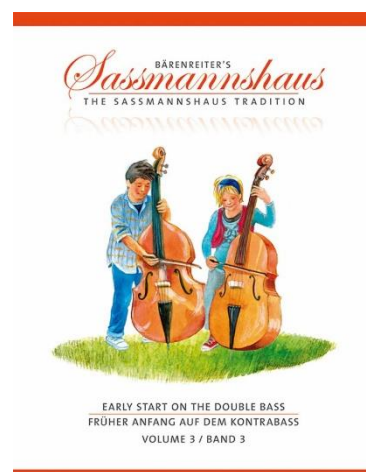
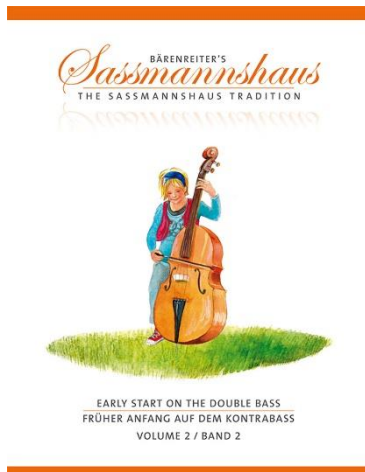
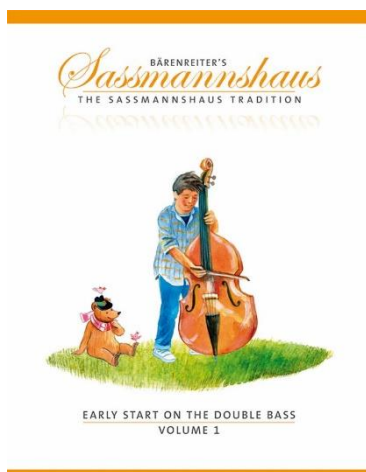
ISBN: 80-7039-049-2

Jedna z nejpoblárnějších současných učebnic pro hru na kontrabas na základních uměleckých školách. Metodicky navazuje na českou výukovou tradici a obsahuje výběr etud od českých kontrabasových pedagogů – V. Househo, F. Simandla a F. Černého. Dává tak nahlédnout do instruktivní literatury starší doby. Skládá se ze tří sešitů a jednoho sešitu klavírních doprovodů k etudám. V prvním díle se zaměřuje na formování pravé a levé ruky, klade základy pro další studium a končí cvičeními v druhé poloze. Bezpečné zvládnutí uvedeného učiva, které rozsahem odpovídá nárokům osnov I. cyklu ZUŠ, je podmínkou pro přijetí na konzervatoř. Obsah probíraného problému vyjadřují krátké nadpisy.

Druhý díl má rozsah od první mezipohy do páté pohy. Sleduje prohloubení a rozvinutí vytvořených návyků prostřednictvím náročnějších smyků, melodických postupů, rytmických členění a výběru tónin.

Třetí díl (od třetí mezipohy výše) zahrnuje základní pohy v palcové pohy a hru třetím prstem. Přidáním těchto cvičení v palcové poloze dává možnost postupného zdokonalování a umožňuje zároveň plynulý přechod ke studiu náročnější instruktivní literatury.

1.2.11 Early start on the double bass: J. P. Close, H. Sassmannshaus

Nakladatel: Bärenreiter

Rok vydání: 2012

Počet stran: 72 (první sešit), 72 (druhý sešit), 80 (třetí sešit)

Jazyk: angličtina

ISBN: 979-0-0065-4026-6

Jedna z nově vydaných kontrabasových škol se těší velké popularitě především pro začínající malé děti. Je velice jednoduchá, srozumitelná a obsahuje mnoho známých melodií a písniček. Oproti odbornějším učebnicím zmíněných výše, je sešit barevně ilustrován a dokáže více zábavnou formou zaujmout začínající mladé hráče. Mnoho cvičení je podkládáno textem, díky čemuž se žáci mohou lépe orientovat v rytmu skladby. Metodicky jsou učebnice vedeny klasickým způsobem - od prázdných strun, po rozložení všech poloh na hmatníku a končí přípravou do palcových poloh.

2. Oslovení respondenti

2.1 Pedagogové základních uměleckých škol

2.1.1 Martin Knesl (ZUŠ Votice)

Český kontrabasista a baskytarista působící v mnoha českých jazzových uskupení jako Midnight Sasu, které doprovází právě na kontrabas. Spoluzaložil a repertoárově tvořil i pro funk-rockovou kapelu Digital Chocolate či působí v jazz-funkové formaci PLOY 4. Příležitostně působí i na dalších pražských projektech.

Jakou učebnici/učebnice nejvíce doporučujete pro začínající hráče na kontrabas a proč zrovna tuto/tyto?

Nejvíce se mi osvědčila kombinace několika učebnic: a/ Fuka, Balcar, Borovička - Základy hry na kontrabas b/ František Hertl - Škola hry na kontrabas c/ Balcar st. a Balcar ml. - Kontrabasová škola d/ F. Simandl - New bass method.

Využíváte z učebnic chronologicky všechna cvičení, či vybíráte jednotlivě? A proč?

Vybírám většinou to nejzajímavější z každé publikace, postupuji chronologicky podle poloh, od základní až k palcové, při nějakém technickém problému u žáka, hledám adekvátní cvičení. Snažím se sestavit to nejzajímavější tak, aby byl žák spokojen.

Používáte při výuce začínajících hráčů na kontrabas některé metody vycházející z violoncellové techniky?

V tomto směru se držím klasické literatury, vyjma smykových cvičení O. Ševčíka

Technická cvičení (etudy) jsou nezbytná k rozvoji intonace, rytmu a především také výdrže, jakou kontrabasista potřebuje i k přípravě hry v orchestru. Jakou literaturu byste doporučil, aby co nejvíce zacílila pro toto zaměření?

Záleží na úrovni žáka, v tomto ohledu jsou etudy F. Simandla, V. Hraběte, J.E. Štorcha patrně nejužitečnější. Jsou melodické, většinou stupňovitě postupující, přehledné pro žáka a také z důvodu kontroly intonace.

Kromě klasických učebnic existují také školy popisující metodiku bez praktických cvičení, jako např. Základy hry na kontrabas od E. Šašinkové, či Double bass - Ultimate challenge od J. Bradetiche. Využíváte tyto učebnice či jiné jim podobné?

Vlastním publikaci od E. Šašinkové, k praktické výuce ji takřka nevyužívám-preferuji názorné ukázky, příklady a přirovnání. V tomto ohledu jsou mi cennější postřehy od kolegů praktiků, kteří organizují workshopy. Tuto publikaci bych doporučil samoukům, případně hudební veřejnosti, která se zabývá studiem hry nepravidelně. Určitě ale najdou uplatnění i tyto tituly.

Palcová poloha je pro strunné nástroje ojedinelou avšak někdy problematickou záležitostí. Máte osvědčená cvičení z konkrétní učebnice, která budoucí hráče na toto úskalí připravují?

V tomto ohledu se mi jeví jako jedna z nejkompexnějších ta od Františka Černého-Technické studie. Z této čerpám a pokud to vývoj žáka dovoluje, začínáme touto publikací. Tady naopak postupuji chronologicky, cvičení za cvičením.

Preferujete i Vámi psaná či řečená technická cvičení vycházející z konkrétního repertoáru, který student nacvičuje? Či pro zadaný repertoár vždy najdete příhodnou literaturu, která studenta na přednes připraví?

Občas si nějaký materiál vyrobím, pokud je potřeba. K tomuto účelu využívám program Musescore. Vypomůžu si vlastní úpravou, kdy zjednoduším určitý part, vždy však pouze pro metodické účely.

Otakar Ševčík sepsal pro housle učebnici pro smyčcovou techniku. Používáte tuto předlohu i pro výuku hry na kontrabas, navzdory tomu, že se u nás využívá "německé držení" smyčce?

Vybírám určitá vhodná smyková cvičení, které zprvu aplikujeme na prázdných strunách a poté při hře stupnic. Dochází tak k uvolňování zápěstí pravé ruky. V tomto ohledu vnímám zakomponování vybraných cvičení jako velmi vhodný doplněk.

Jaký je Váš názor na hru s francouzským typem držení, který se u nás v České republice nepoužívá? Je u něj znát velký technický, témbrový či jiný rozdíl oproti německému držení?

Můj názor je takový, že hudba je o svobodě. Neuznávám zaryté odpůrce jednoho či druhého držení smyčce, na obou stranách se nachází bezpočet skvělých basistů, kteří hrají nádherně. A nepocítuji, že by je limitovalo držení smyčce, stání či sezení u nástroje apod...

Existují 2 typy způsobu hry na kontrabas - stání či sezení u nástroje. Dokážete popsat výhody či úskalí obou typů a jaký popř. Vy preferujete? Opírá se o některý z těchto typů instruktivní odborná literatura?

Částečně jsem na tuto otázku odpověděl v předchozím bodě. Oba přístupy mají svoje klady a zápory, některé atributy jako např. kvalita zvuku, jsou poměrně diskutabilní. V orchestru těžko může jeden basista sedět a další dva u hry stát. Ve stoje je zapotřebí mít vyřešenou techniku opření kontrabasu o tělo, v sedě je dle mého názoru přístupnější palcová poloha. Při hře v sedě má člověk na starosti kromě nástroje, smyčce také židličku, což je méně praktické. Správný pedagog by měl umět nabídnout oba způsoby hry a doporučit žákovi ten, který je pro jeho hru příjemnější /především mít na paměti fyziologické předpoklady mladého hráče / hráčky/.

2.1.2 Štěpán Váňa (ZUŠ Olešská, Praha)

Kontrabasista, baskytarista a pedagog, který vystudoval Pražskou konzervatoř ve třídě u prof. Jiřího Valenty. Kromě pedagogické činnosti také působí v mnoha popových a jazzových uskupeních a v neposlední řadě se zabývá zvukovou technikou. Z předních projektů je to především účinkování v kapele violoncellisty Petra Špačka.

Jakou učebnici/učebnice nejvíce doporučujete pro začínající hráče na kontrabas a proč zrovna tuto/tyto?

Nejvíce doporučuji učebnici Kontrabasová škola od Ondřeje Balcara, jelikož je to nejnovější učebnice a nejvíce jí používám v ZUŠ. Učebnici pak kombinuji s etudami od Simandla.

Využíváte z učebnic chronologicky všechna cvičení, či vybíráte jednotlivě? A proč?

Se svými žáky jdu učebnicí chronologicky, ale stane se i, že se k nějakému cvičení vrátíme, nebo nějaké přeskočíme. Je to individuální, podle toho, co potřebuje žák nejvíce procvičit.

Používáte při výuce začínajících hráčů na kontrabas některé metody vycházející z violoncellové techniky?

Možná ano, ale protože neznám violoncellovou techniku, tak o tom nevím. Tedy pokud ano, tak ne vědomě.

Technická cvičení (etudy) jsou nezbytná k rozvoji intonace, rytmu a především také výdrže, jakou kontrabasista potřebuje i k přípravě hry v orchestru. Jakou literaturu byste doporučil, aby co nejvíce zacílila pro toto zaměření?

Simadlovky etudy, podle mě na nácvik do orchestru naprosto ideální. Dále pak doporučuji etudy od Storcha.

Kromě klasických učebnic existují také školy popisující metodiku bez praktických cvičení, jako např. Základy hry na kontrabas od E. Šašinkové, či Double bass - Ultimate challenge od J. Bradetiche. Využíváte tyto učebnice či jiné jim podobné?

Zatím jsem se k nim nedopracoval, ale uvažuji, že bych je prozkoumal.

Palcová poloha je pro strunné nástroje ojedinělou, avšak někdy problematickou záležitostí. Máte osvědčená cvičení z konkrétní učebnice, která budoucí hráče na toto úskalí připravují?

Pro tuto problematiku doporučuji učebnici Františka Černého - Technické studie pro kontrabas.

Preferujete i Vámi psaná či řečená technická cvičení vycházející z konkrétního repertoáru, který student nacvičuje? Či pro zadaný repertoár vždy najdete příhodnou literaturu, která studenta na přednes připraví?

Ano, poměrně často vymýšlím pro žáky cvičení „na míru“ na danou problematiku. U menších žáků častěji než u větších.

Otakar Ševčík sepsal pro housle učebnici pro smyčcovou techniku. Používáte tuto předlohu i pro výuku hry na kontrabas, navzdory tomu, že se u nás využívá "německé držení" smyčce?

Ševčíka pro výuku nepoužívám, protože s ním nemám zkušenost, ani jako hráč.

Jaký je Váš názor na hru s francouzským typem držení, který se u nás v České republice nepoužívá? Je u něj znát velký technický, témbrový či jiný rozdíl oproti německému držení?

Na techniku francouzského držení nemám názor, protože jsem ho nikdy nevyzkoušel. Pouze obecně tuším, že by mohl být zvuk barevnější, tuším, že s německým typem smyčce hráč může zase více „zabrat“.

Existují 2 typy způsobu hry na kontrabas-stání či sezení u nástroje. Dokážete popsat výhody

či úskalí obou typů a jaký popř. Vy preferujete? Opírá se o některý z těchto typů instruktivní odborná literatura?

Hra ve stoje mi přináší lepší kontrolu nad tahem smyčce, lépe se ke strunám pravou rukou dostanu. Nemám zkušenosti s hrou v sedě na nízké stoličce, jako to vídám u kolegů, kteří studovali třeba v Pardubicích. Přejde mi, že pak nemohou tahat rovně, když mají nástroj příliš nakloněný. Sezení ovšem využívám při delším hraní, potřebuji ovšem vyšší stoličku. Takto absolvuji delší zkoušky, natáčení, orchestr. Jinak preferuji hru ve stoje.

2.1.3 Vojtěch Šatra (ZUŠ Klatovy)

Český kontrabasista a pedagog na Základní umělecké škole T. Brzkové v Plzni, Základní umělecké škole Klatovy a Základní umělecké škole J. Kličky, kde vyučuje hru na kontrabas a hru na basovou kytaru. Je členem Plzeňské filharmonie a orchestru muzikálu a operety Divadla J. K. Tyla v Plzni. Vystudoval Konzervatoř Plzeň u Václava Lísy a následně Konzervatoř Jaroslava Ježka v Praze ve třídě Miroslava Honzáka.

Jakou učebnici/učebnice nejvíce doporučujete pro začínající hráče na kontrabas a proč zrovna tuto/tyto?

Jako nejlepší učebnici pro hru na kontrabas stále považuji školu od Františka Černého. „Moderní škola pro kontrabas“ (Lipsko 1906), sám ji ale nevlastním, proto používám „Základy hry na kontrabas (Fuka-Balcar-Borovička), která z ní ideově vychází a některá cvičení z ní přejímá. Tato učebnice je metodicky v pořádku, problém je, že žáky nebaví a považují jí za trest. Proto ji kombinuji se starou učebnicí „Stručná theoreticko-praktická škola na basu“ od Josefa Michálka. Obsahuje písničky a je k začátečníkům mnohem přívětivější. Jako krátké přednesy pro úplné začátečníky používám „Oxford university press Double bass solo“ a instruktážní skladbičky od Idy Carroll.

Využíváte z učebnic chronologicky všechna cvičení, či vybíráte jednotlivě? A proč?

Učebnice využívám chronologicky, ale přeskakují, právě proto, že se kvůli mixu určitá problematika opakuje.

Používáte při výuce začínajících hráčů na kontrabas některé metody vycházející z violoncellové techniky?

Nepoužívám.

Technická cvičení (etudy) jsou nezbytná k rozvoji intonace, rytmu a především také výdrže, jakou kontrabasista potřebuje i k přípravě hry v orchestru. Jakou literaturu byste doporučil, aby co nejvíce zacílila pro toto zaměření?

František Simandl 30 Etud, J. E. Storch Etudy, pro vyspělejší Kreutzer – Simandl 18 Etüden für Kontrabass. Podle mě naprosto zásadní a nejvydatnější etudy.

Kromě klasických učebnic existují také školy popisující metodiku bez praktických cvičení, jako např. Základy hry na kontrabas od E. Šašinkové, či Double bass - Ultimate challenge od J. Bradetiche. Využíváte tyto učebnice či jiné jim podobné?

Nevyužívám.

Palcová poloha je pro strunné nástroje ojedinělou, avšak někdy problematickou záležitostí. Máte osvědčená cvičení z konkrétní učebnice, která budoucí hráče na toto úskalí připravují?

František Černý – Technické studie pro kontrabas. Do palcových poloh dojde na Základní umělecké škole opravdu málo kdo.

Preferujete i Vámi psaná či řečená technická cvičení vycházející z konkrétního repertoáru, který student nacvičuje? Či pro zadaný repertoár vždy najdete příhodnou literaturu, která studenta na přednes připraví?

Snažím se raději najít příhodnou literaturu. V případě etud, doplňuji smykové variace, které daný problém procvičují.

Otakar Ševčík sepsal pro housle učebnici pro smyčcovou techniku. Používáte tuto předlohu i pro výuku hry na kontrabas, navzdory tomu, že se u nás využívá "německé držení" smyčce?

Ano, používám jeden Ševčíkův sešit smykových a rytmických variací, akorát ho zrovna nemůžu najít.

Jaký je Váš názor na hru s francouzským typem držení, který se u nás v České republice nepoužívá? Je u něj znát velký technický, témbrový či jiný rozdíl oproti německému držení?

Znám více hráčů používajících francouzský smyčec. Podle mě to ve smyčci úplně není. Je to velice individuální. Rozdíl je spíše celkový přístup ke hře. Paušálně se dá říct, že francouzský

smyčec je pohyblivější ve hře přes struny, namáhavější při držení dlouhých tónů. Nikdy jsem si nevšiml, že by tento způsob měl nějakou zásadní výhodu či nevýhodu.

Existují 2 typy způsobu hry na kontrabas-stání či sezení u nástroje. Dokážete popsat výhody či úskalí obou typů a jaký popř. Vy preferujete? Opírá se o některý z těchto typů instruktivní odborná literatura?

Podle mě by kontrabasista měl umět hrát ve stoje. Výhodou sezení je nesporně stabilnější nástroj, snazší přechod do palcové polohy a pohodlí při hře. Zejména v orchestru během dlouhých zkoušek a představení je pro mě stání v podstatě nemyslitelné. I přes to si myslím, že sólista by měl stát.

2.1.4 Eva Kolandová (FZUŠ, Praha)

Česká kontrabassistka na volné noze, pedagožka na Základní umělecké škole Praha 5 nástrojové hry a hudební nauky a sbormistryně pěveckého sboru na Základní škole Brdičkova a autorka článků na internetovém portálu Opera plus. Vystudovala Pražskou konzervatoř, Pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy Učitelství 1. stupně se specializací na hudební výchovu a v současnosti studuje doktorandské studium v obou Hudební teorie a pedagogika též na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy.

Jakou učebnici/učebnice nejvíce doporučujete pro začínající hráče na kontrabas a proč zrovna tuto/tyto?

Základy hry na kontrabas – Fuka-Balcar-Borovička; Kontrabasová škola – Jan a Ondřej Balcarovi. Jsou to didakticky a metodicky vhodné noty s uceleným pohledem na možnosti hráče začátečníka.

Využíváte z učebnic chronologicky všechna cvičení, či vybíráte jednotlivě? A proč?

Nehrajeme všechna cvičení, vybíráme podle aktuální potřeby při nácviku jevů potřebných pro přednesy, nebo souborovou hru.

Používáte při výuce začínajících hráčů na kontrabas některé metody vycházející z violoncellové techniky?

Ne.

Technická cvičení (etudy) jsou nezbytná k rozvoji intonace, rytmu a především také výdrže, jakou kontrabasista potřebuje i k přípravě hry v orchestru. Jakou literaturu byste doporučil, aby co nejvíce zacílila pro toto zaměření?

S pokročilým žákem cvičíme koncertní etudy a dále také repertoár zmiňovaný v konkurzech (např. PKF) do orchestru.

Kromě klasických učebnic existují také školy popisující metodiku bez praktických cvičení, jako např. Základy hry na kontrabas od E. Šašinkové, či Double bass - Ultimate challenge od J. Bradetiche. Využíváte tyto učebnice či jiné jim podobné?

Ano, od Evy Šašinkové.

Palcová poloha je pro strunné nástroje ojedinělou, avšak někdy problematickou záležitostí. Máte osvědčená cvičení z konkrétní učebnice, která budoucí hráče na toto úskalí připravují?

III. Díl Základů hry na kontrabas – Fuka-Balcar-Borovička.

Preferujete i Vámi psaná či řečená technická cvičení vycházející z konkrétního repertoáru, který student nacvičuje? Či pro zadaný repertoár vždy najdete příhodnou literaturu, která studenta na přednes připraví?

Zpracuji pro konkrétní skladbu technické cvičení.

Otakar Ševčík sepsal pro housle učebnici pro smyčcovou techniku. Používáte tuto předlohu i pro výuku hry na kontrabas, navzdory tomu, že se u nás využívá "německé držení" smyčce?

Ne.

Jaký je Váš názor na hru s francouzským typem držení, který se u nás v České republice nepoužívá? Je u něj znát velký technický, témbrový či jiný rozdíl oproti německému držení?

U pokročilého, či sólového hráče je úplně jedno jakým způsobem hraje. Francouzské držení má jemnější, lehčí tón. Pro hru v orchestru se domnívám, že je německé držení ideální a zaručí dostatečnou dynamiku a sytost tónu.

Existují 2 typy způsobu hry na kontrabas - stání či sezení u nástroje. Dokážete popsat výhody či úskalí obou typů a jaký popř. Vy preferujete? Opírá se o některý z těchto typů instruktivní odborná literatura?

Pro začátečníky volím hru ve stoje, starší a pokročilejší žáky postupně navykám ke hře v sedě. Obvykle totiž hrají v souborech, komorních orchestrech a mohli by se brzy unavit několika hodinovým stáním. Eva Šašinková popisuje v Základech hry na kontrabas popis sedu při hře. Mě osobně učil „sedět“ Ondřej Balcar (hráč České filharmonie) a můj profesor Miloslav Ledvinka (hráč Státní opery). Při nácviku sedu při hře je nutné vycházet z individuálních fyziologických možností každého žáka. Je také důležitý výběr vhodné židle. V ZUŠ se obvykle se užívá nižší barová židle IKEA, nebo vyšší bubenická či kytarová židle (sedlo, či kulatá). Osobně preferuji skládací bubenickou židli se sedlem z důvodu snadného složení a převozu. Pro hru ideální, ale cenově nejdražší je přímo kontrabasová židle s opěrkou na nohy a záda.

2.1.5 Bernardeta Pichová (ZUŠ Náchod)

Česká kontrabasistka na volné noze a pedagožka působící na Základní umělecké škole Náchod, kde vyučuje hru na kontrabas, ale též hru na klavír, který v současnosti studuje na Konzervatoři Pardubice. Vystudovala hru na kontrabas také na Konzervatoři Pardubice ve třídě Mgr. Art. Františka Machače a v průběhu svého studia též vyučovala na Základní umělecké škole Choceň a Základní umělecké škole Pardubice, Havlíčkova 925.

Jakou učebnici/učebnice nejvíce doporučujete pro začínající hráče na kontrabas a proč zrovna tuto/tyto?

Doporučuji Přednesy v I. a II.poloze od L. Rakova (upr. M. Gajdoš). Dále soubor Etud I od téhož autora. Etudy i přednesy jsou seřazeny podle obtížnosti od skladeb/cvičení na prázdných strunách. Přednesy mají bohatý klavírní doprovod, takže i úplný začátečník má radost z krásné muziky.

Využíváte z učebnic chronologicky všechna cvičení, či vybíráte jednotlivě? A proč?

Vybírám a kombinuji učebnice individuálně dle potřeby.

Používáte při výuce začínajících hráčů na kontrabas některé metody vycházející z violoncellové techniky?

Ano, používám cvičení z violoncellové školy od Ševčíka.

Technická cvičení (etudy) jsou nezbytná k rozvoji intonace, rytmu a především také výdrže, jakou kontrabasista potřebuje i k přípravě hry v orchestru. Jakou literaturu byste doporučil, aby co nejvíce zacílila pro toto zaměření?

Doporučuji pro začínající hráče Etudy I. a II. od L. Rakova. Dále smyková cvičení podle O. Ševčíka (upr. M. Gajdoš) a později etudy od C. Montanariho.

Kromě klasických učebnic existují také školy popisující metodiku bez praktických cvičení, jako např. Základy hry na kontrabas od E. Šašinkové, či Double bass - Ultimate challenge od J. Bradetiche. Využíváte tyto učebnice či jiné jim podobné?

Zatím nevyužívám, ale jednou bych je ráda více prostudovala.

Palcová poloha je pro strunné nástroje ojedinělou, avšak někdy problematickou záležitostí. Máte osvědčená cvičení z konkrétní učebnice, která budoucí hráče na toto úskalí připravují?

Většinou začínám s hrou v palcové poloze u stupnic a akordů. Postupně pak přidávám přednesy a etudy.

Preferujete i Vámi psaná či řečená technická cvičení vycházející z konkrétního repertoáru, který student nacvičuje? Či pro zadaný repertoár vždy najdete příhodnou literaturu, která studenta na přednes připraví?

Když je potřeba, přepisuji vybranou skladbu. Pro začínající žáky jsem sepsala soubor lidových písní řazený podle obtížnosti od nejjednodušších, který obsahuje jak melodickou linku písně v základních polohách, tak doprovod s využitím prázdných strun.

Otakar Ševčík sepsal pro housle učebnici pro smyčcovou techniku. Používáte tuto předlohu i pro výuku hry na kontrabas, navzdory tomu, že se u nás využívá "německé držení" smyčce?

Využívám jen vybraná cvičení.

Jaký je Váš názor na hru s francouzským typem držení, který se u nás v České republice nepoužívá? Je u něj znát velký technický, témbrový či jiný rozdíl oproti německému držení?

Nemám s francouzským držením žádnou zkušenost.

Existují 2 typy způsobu hry na kontrabas - stání či sezení u nástroje. Dokážete popsat výhody či úskalí obou typů a jaký popř. Vy preferujete? Opírá se o některý z těchto typů instruktivní odborná literatura?

Já sama jsem začínala hrát ve stoje, což využívám i v současnosti, když si nechci brát s sebou stoličku. Obecně ale preferuji hru v sedě i ze zdravotních důvodů - správné držení těla, nezaťžování zad, uvolnění celého aparátu. Kromě toho je v sedě také snadnější a přirozenější uvolnit při hraní ruce.

2.2 Pedagogové středních škol a konzervatoří

2.2.1 Eva Šašinková (Plzeňská konzervatoř)

Česká kontrabasistka a pedagožka na Hudební akademii múzických umění, kterou krom Konzervatoře P. J. Vejvanovského v Kroměříži též vystudovala. Má doktorát v oboru Hudební teorie a pedagogika z Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Je laureátkou mnoha prestižních mezinárodních soutěží jako International Double Bass Competition v Mittenwald, Secondo Concorso Internazionale per Contrabasso Giovanni Bottesini a dalších. Je autorkou výzkumu GAUK, ze kterého vyšla úspěšná publikace „Významní pedagogové české kontrabasové školy současnosti“. Pro studenty konzervatoří nedávno vydala další dvě knihy s názvem Metodika hry na kontrabas a Stručné dějiny kontrabasu.

Jakou učebnici/učebnice nejvíce doporučujete pro začínající hráče na kontrabas a proč zrovna tuto/tyto?

Školy i technická cvičení vybírám zcela individuálně – přizpůsobené potřebám a věku žáka (např. Škola Simandl, Hertl, Montag, Technická cvičení od Bottesiniho, Gregorovy Etudy ...)

Využíváte z učebnic chronologicky všechna cvičení, či vybíráte jednotlivě? A proč?

Většinou vybírám jednotlivě. Vždy přizpůsobuji výběr danému žákovi.

Používáte při výuce začínajících hráčů na kontrabas některé metody vycházející z violoncellové techniky?

Spíše výjimečně.

Technická cvičení (etudy) jsou nezbytná k rozvoji intonace, rytmu a především také výdrže, jakou kontrabasista potřebuje i k přípravě hry v orchestru. Jakou literaturu byste doporučil, aby co nejvíce zacílila pro toto zaměření?

Z technických cvičení využívám pravidelně Ševčíkovu smyčcovou techniku a Gajdošovy Dvojhmatové studie. Ostatní technická cvičení vybírám z řady dalších materiálů a škol.

Kromě klasických učebnic existují také školy popisující metodiku bez praktických cvičení, jako např. Základy hry na kontrabas od E. Šašinkové, či Double bass - Ultimate challenge od J. Bradetiche. Využíváte tyto učebnice či jiné jim podobné?

Využívám poznatky, které jsem získala při psaní zmíněné knihy. Jedná se totiž o knihu, která popisuje metodiku J. Hudce a je doplněna jeho fotografiemi. Při přípravě knihy jsem měla možnost rozebírat řadu metodických pokynů s prof. Hudcem. Z nich bych vyzvedla především jeho zkušenost hry vestoje při postavení pravé ruky, což se týká i hráčů hrajících vsedě. Dalším jeho výborným poznatkem je přípravné cvičení k rotaci předloktí při nácviku vibrata (což je také v knize popsáno)

Palcová poloha je pro strunné nástroje ojedinělou, avšak někdy problematickou záležitostí. Máte osvědčená cvičení z konkrétní učebnice, která budoucí hráče na toto úskalí připravují?

Osvědčily se mi Gajdošovy Dvojhmatové studie v palcové poloze, dále používám vlastní technická cvičení pro palcovou polohu. Ostatní cvičení vybírám například z materiálů uvedených v bodě 1.

Preferujete i Vámi psaná či řečená technická cvičení vycházející z konkrétního repertoáru, který student nacvičuje? Či pro zadaný repertoár vždy najdete příhodnou literaturu, která studenta na přednes připraví?

Průběžně připravuji a píši také vlastní technická cvičení. Kromě toho samozřejmě čerpám a vybírám konkrétní cvičení pro žáky z řady českých i zahraničních publikací.

Otakar Ševčík sepsal pro housle učebnici pro smyčcovou techniku. Používáte tuto předlohu i pro výuku hry na kontrabas, navzdory tomu, že se u nás využívá "německé držení" smyčce?

Ano, Škola smyčcové techniky podle O. Ševčíka patří u všech mých žáků k základní literatuře. Považuji ji za nejdokonalejší zpracování smyčcové techniky využitelné pro jakýkoliv smyčcový nástroj.

Jaký je Váš názor na hru s francouzským typem držení, který se u nás v České republice nepoužívá? Je u něj znát velký technický, témbrový či jiný rozdíl oproti německému držení?

Každá z těchto metod má své výhody a nevýhody, své přednosti a svá úskalí. Dokonalá hra je jistě možná oběma způsoby. Několik instrumentalistů ve světě ovládá hru francouzským i německým smyčcem a může využívat této přednosti při hře různých skladeb a různých žánrů. Mají můj obdiv. Já sama jsem se od začátku studia učila hrát pouze německým smyčcem a stejně tak i učím. Toto držení je ve středoevropských zemích obvyklé a přirozeně je mi tedy bližší. Kvalita interpretace však není dána tím, jestli kontrabasista hraje německým či francouzským způsobem.

Existují 2 typy způsobu hry na kontrabas-stání či sezení u nástroje. Dokážete popsat výhody či úskalí obou typů a jaký popř. Vy preferujete? Opírá se o některý z těchto typů instruktivní odborná literatura?

Je to věčné kontrabasové dilema. Stání nebo sezení? Horní nebo spodní držení smyčce?

Viděla jsem za svůj život řadu skvělých kontrabasistů, z nichž první stál a hrál německým smyčcem, druhý vestoje francouzským smyčcem, třetí hrál vsedě francouzským a čtvrtý vsedě německým smyčcem. Myslím si, že kvalitní hra je záležitostí osobnosti interpreta, jeho technických dispozic, emočního vyjádření, muzikality.

Proto si velmi vážím kontrabasistů, kteří dokáží uznat přednosti jakékoliv metodiky. Od těch se snažím učit.

Každá z metod (hra vestoje i vsedě) má své výhody, které se snažím uplatňovat při výuce. Pravá ruka je v přirozenější poloze při hře vestoje. Proto může být velkým přínosem hra vestoje při nácviu správného tahu smyčcem. Naopak levá ruka se přirozeněji uvolní při hře vsedě. Proto je možné dočasně žáka posadit, aby získal správné návyky při postavení levé ruky a docílil volného pohybu po hmatníku.

Tyto poznatky lze uplatnit bez ohledu na to, zda se hráč následně přikloní ke hře v sedě či vestoje.

2.2.2 Pavel Klečka (Konzervatoř a střední škola Jana Deyla)

Český kontrabasista a pedagog, který vystudoval hru na kontrabas na Konzervatoři P. J. Vejvanovského v Kroměříži ve třídě Miroslava Gajdoše a následně Janáčkovu akademii múzických umění v Brně u Miroslava Jelínka. Je jedním ze zakládajících členů Pražské komorní filharmonie, kde působí jako vedoucí kontrabasové skupiny dodnes a je též členem orchestru Státní Opery Praha. Pedagogicky působil na Konzervatoři v Brně a v současnosti vyučuje na Konzervatoři Jana Deyla v Praze a umělecky i pedagogicky též působí v rámci projektu Akademie v PKF.

Jakou učebnici/učebnice nejvíce doporučujete pro začínající hráče na kontrabas a proč zrovna tuto/tyto?

Začínám se školou od Fr. Hertla v kombinaci se školami od Alexandra Michna, v pozdějších ročnících škola od Daughtageho. Samozřejmě od Gajdoše. Vždy dbám na to, aby kromě toho, že dané cvičení se zabývá určitým problémem, bylo hezké a studentovi se líbilo.

Využíváte z učebnic chronologicky všechna cvičení, či vybíráte jednotlivě? A proč?

Určitě vybírám. Vlastně jsem to již napsal v minulém bodě. Některé cvičení jsou nehezké už od pohledu.

Používáte při výuce začínajících hráčů na kontrabas některé metody vycházející z violoncellové techniky?

Violoncellovou techniku neznám, proto ji nepoužívám.

Technická cvičení (etudy) jsou nezbytná k rozvoji intonace, rytmu a především také výdrže, jakou kontrabasista potřebuje i k přípravě hry v orchestru. Jakou literaturu byste doporučil, aby co nejvíce zacílila pro toto zaměření?

Pro hru v orchestru existují různé sešity, kde jsou nejtěžší místa určitých skladeb, případně orchestrální sóla, např. Theodor Michaelis.

Kromě klasických učebnic existují také školy popisující metodiku bez praktických cvičení, jako např. Základy hry na kontrabas od E. Šašinkové, či Double bass - Ultimate challenge od J. Bradetice. Využíváte tyto učebnice či jiné jim podobné?

Ne, nepoužívám.

Palcová poloha je pro strunné nástroje ojedinělou, avšak někdy problematickou záležitostí. Máte osvědčená cvičení z konkrétní učebnice, která budoucí hráče na toto úskalí připravují?

Právě již zmiňovaný Daughtage. Je to opravdu geniální sešit v kombinaci s Gajdošovými capriccii.

Preferujete i Vámi psaná či řečená technická cvičení vycházející z konkrétního repertoáru, který student nacvičuje? Či pro zadaný repertoár vždy najdete příhodnou literaturu, která studenta na přednes připraví?

Pokud dotyčného studenta nepřipravuji na soutěž, kde je repertoár daný, vybírám obtížnost skladby kontinuálně od stupnic, přes Ševčíka, etudy, Bacha, sonáty až po přednesové skladby.

Otakar Ševčík sepsal pro housle učebnici pro smyčcovou techniku. Používáte tuto předlohu i pro výuku hry na kontrabas, navzdory tomu, že se u nás využívá "německé držení" smyčce?

Ano, samozřejmě. Kontrabas je smyčcový nástroj a geniálnější školu smyků zatím nikdo nevymyslel. Proto Ševčíka hrajeme od začátku takřka do konce pátého ročníku.

Jaký je Váš názor na hru s francouzským typem držení, který se u nás v České republice nepoužívá? Je u něj znát velký technický, témbrový či jiný rozdíl oproti německému držení?

Studoval jsem a hraji německým držením. Francouzský smyčec doma mám, asi měsíc jsem s ním hrál. Ale to je příliš krátká doba na to, abych se k tomu mohl vyjádřit.

Existují 2 typy způsobu hry na kontrabas - stání či sezení u nástroje. Dokážete popsat výhody či úskalí obou typů a jaký popř. Vy preferujete? Opírá se o některý z těchto typů instruktivní odborná literatura?

Tahle otázka je podobná předchozí, i když zde se vyjádřím. Sezení u kontrabasu je pohodlnější, ruce jsou uvolněnější, páteř se tak moc nedeformuje, čímž pádem méně bolí záda.

2.2.3 Tomáš Vybíral (Pražská konzervatoř)

Český kontrabasista a pedagog na Pražské konzervatoři, kterou 9 let před svým pedagogickým působením také sám vystudoval. Kromě hry na kontrabas se též věnuje hře na bicí, na které se sám naučil. Jeho zajímavým projektem byl např. Jazz pictures about my country, ve které jazzově provádí jednotlivé variace na téma Smetanovy Mé vlasti.

Jakou učebnici/učebnice nejvíce doporučujete pro začínající hráče na kontrabas a proč zrovna tuto/tyto?

František Černý: Škola pro kontrabas. Je přehledná a má kvality staré dobré Pražské školy, pro mne je to nostalgie.

Využíváte z učebnic chronologicky všechna cvičení, či vybíráte jednotlivě? A proč?

Začátečníci musí postupovat chronologicky po polohách apod. Opakují-li se cvičení se stejným problémem, přeskakují. Pro pokročilé vybírám cvičení podle potřeby a druhů problému, který řeším. Intonace, spiccato, výměny poloh apod.

Používáte při výuce začínajících hráčů na kontrabas některé metody vycházející z violoncellové techniky?

Ne, z houslové, jako bývalý houslista ano, ale zřídka.

Technická cvičení (etudy) jsou nezbytná k rozvoji intonace, rytmu a především také výdrže, jakou kontrabasista potřebuje i k přípravě hry v orchestru. Jakou literaturu byste doporučil, aby co nejvíce zacílila pro toto zaměření?

Simandl, Štorch, a Hrabě. Hlavně pak Černý 30 capriccii.

Kromě klasických učebnic existují také školy popisující metodiku bez praktických cvičení, jako např. Základy hry na kontrabas od E. Šašinkové, či Double bass - Ultimate challenge od J. Bradetice. Využíváte tyto učebnice či jiné jim podobné?

Nikdy.

Palcová poloha je pro strunné nástroje ojedinělou, avšak někdy problematickou záležitostí. Máte osvědčená cvičení z konkrétní učebnice, která budoucí hráče na toto úskalí připravují?

F. Černý: studie v palcové poloze.

Preferujete i Vámi psaná či řečená technická cvičení vycházející z konkrétního repertoáru, který student nacvičuje? Či pro zadaný repertoár vždy najdete příhodnou literaturu, která studenta na přednes připraví?

Používám modifikace toho konkrétního místa...rytmy, smykové variace apod.

Otakar Ševčík sepsal pro housle učebnici pro smyčcovou techniku. Používáte tuto předlohu i pro výuku hry na kontrabas, navzdory tomu, že se u nás využívá "německé držení" smyčce?

Ano, velmi užitečné.

Jaký je Váš názor na hru s francouzským typem držení, který se u nás v České republice nepoužívá? Je u něj znát velký technický, témbrový či jiný rozdíl oproti německému držení?

Většinou lepší melodika, frázování, naopak slabší tón, fyzicky náročný na tvorbu.

Existují 2 typy způsobu hry na kontrabas-stání či sezení u nástroje. Dokážete popsat výhody či úskalí obou typů a jaký popř. Vy preferujete? Opírá se o některý z těchto typů instruktivní odborná literatura?

Komorní hudba a sólo ve stoje. Delší oratoria apod. sedět, symf. a opera samozřejmě sedět. Sedět mne učili pánové Pošta a Benda, instruktážní literatura netřeba... Hráč si může vybrat nejvhodnější z možných způsobů. Já osobně nedoporučuji obě nohy na zemi viz. Brno.

2.2.4 Jiří Valenta (Pražská konzervatoř)

Současný pedagog Pražské konzervatoře a bývalý člen České filharmonie. Hru na kontrabas započal u Miloslava Gajdoše, studium konzervatoře však zakončil ve třídě prof. Františka Pošty v Praze a o pět let později absolvoval na Akademii múzických umění v Praze u Zdeňka Bendy. Kromě pedagogické činnosti se věnuje také sólové hře a často bývá zván jako porotce při tuzemských a mezinárodních soutěžích.

Jakou učebnici/učebnice nejvíce doporučujete pro začínající hráče na kontrabas a proč zrovna tuto/tyto?

Pro výuku začátečníka se dnes nabízí hodně škol, jak českých, tak i zahraničních. Především je důležité používat cvičení ve škole pro správné držení smyčce a k postavení levé ruky na hmatníku.

Využíváte z učebnic chronologicky všechna cvičení, či vybíráte jednotlivě? A proč?

Využití cvičení se odvíjí zejména podle schopností žáka, tzn. jak rychle chápe a dokáže zpracovat danou látku, jaké má manuální předpoklady atd. U každého jde vývoj jiným tempem a velmi nadaného studenta není nutné zdržovat.

Používáte při výuce začínajících hráčů na kontrabas některé metody vycházející z violoncellové techniky?

Vzhledem k velikosti vcl. a cbs. a jejich držení smyčce, je zde i odlišné ladění (kvartové a kvintové). Takže inspirace cellovou metodikou může spočívat jak v hladkých výměnách poloh, tak i v technice a vibratu.

Technická cvičení (etudy) jsou nezbytná k rozvoji intonace, rytmu a především také výdrže, jakou kontrabasista potřebuje i k přípravě hry v orchestru. Jakou literaturu byste doporučil, aby co nejvíce zacílila pro toto zaměření?

Zde je nepřehledné množství literatury, počínaje Simandlovou Novou metodou, přes etudy Simandla, Storcha, Gregory, Novosela, ... Také Černého Capriccia, etudy Montanariho ad.

Kromě klasických učebnic existují také školy popisující metodiku bez praktických cvičení, jako např. Základy hry na kontrabas od E. Šašinkové, či Double bass - Ultimate challenge od J. Bradetiche. Využíváte tyto učebnice či jiné jim podobné?

Určitě mohou být i teoretické práce návodné, ale u nás jsem se s kvalitní prací nesešel. Četl jsem jen zmiňovanou práci E. Šašinkové, ale to jsou jen jakési úvahy.

Palcová poloha je pro strunné nástroje ojedinělou, avšak někdy problematickou záležitostí. Máte osvědčená cvičení z konkrétní učebnice, která budoucí hráče na toto úskalí připravují?

Zde existuje Simandlova Nová metoda, Černého Palcové studie a také Nannyho a Streicherova metoda.

Preferujete i Vámi psaná či řečená technická cvičení vycházející z konkrétního repertoáru, který student nacvičuje? Či pro zadaný repertoár vždy najdete příhodnou literaturu, která studenta na přednes připraví?

Nevím, do jaké míry by bylo přínosné nacházet ke každému přednesu podobně technicky a stylově náročnou literaturu. S technickým vývojem, který předznamenávají technicky náročné etudy roste i technická vyspělost. Stupnicové běhy, rozložené akordy, zvládnutá technika smyčce, to vše přispívá k hudebnímu rozvoji studenta a bylo by kontraproduktivní jej připravovat jen na jeden určitý přednes.

Otakar Ševčík sepsal pro housle učebnici pro smyčcovou techniku. Používáte tuto předlohu i pro výuku hry na kontrabas, navzdory tomu, že se u nás využívá "německé držení" smyčce?

I přes tzv. spodní držení smyčce (uzákonil je V. Hause, nevím, proč se mu říká německé, když Pražská konzervatoř je mnohem starší, než německé školy), je Ševčíkova smyčcová škola velkým přínosem pro všechny smyčcové nástroje, tedy i pro kontrabasisity.

Jaký je Váš názor na hru s francouzským typem držení, který se u nás v České republice nepoužívá? Je u něj znát velký technický, témbrový či jiný rozdíl oproti německému držení?

Francouzské či německé držení? Dnes víme, že světové orchestry, nejen francouzské nebo italské, ale hlavně americké (Chicago) hrají franc. smyčcem. Sólisté E. Mayer, Fr. Rabbath, R. Ibragimov jsou ztělesněním virtuozity, zvukově i technicky takřka dokonalí hráči. Oproti jim hráči Berlínské, Vídeňské nebo České filharmonie používají spodní držení. Virtuózy jako je B. Paradžik, K. Firlus nebo O. Badilla nikterak nezaostávají za těmito úžasnými instrumentalisty.

Existují 2 typy způsobu hry na kontrabas-stání či sezení u nástroje. Dokážete popsat výhody či úskalí obou typů a jaký popř. Vy preferujete? Opírá se o některý z těchto typů instruktivní odborná literatura?

Tato otázka má podobné zodpovězení jako předchozí. Zním úžasné výkony tzv. sedících kontrabasisitů, tak i stojících. Asi je pravda, že je důležité, jak co komu vyhovuje. Úvahy zmiňované

Šašinkové nejsou ničím podložené. Osobně jsem při výuce začátečníků nakloněn k stání, protože pravá ruka je více uvolněná. Nespornou výhodou stání při hře je např. když u komorního koncertu odpadá nošení další zátěže – židle. Zásada je: Kdo umí stát, umí sedět. Obráceně to neplatí.

2.3 Pedagogové vysokých uměleckých škol

2.3.1 Radomír Žalud (Akademie múzických umění v Praze)

Český kontrabasista účinkující ve FOK a SOČR v Praze a pedagog na Hudební akademii múzických umění začal své dovednosti nabývat na Konzervatoři P. J. Vejvanovského v Kroměříži a poté na Janáčkově akademii múzických umění v Brně a v německém Výmaru ve třídách M. Gajdoše, J. Bortlička a L. Streichera. Tvoří programy o kontrabasu a obecně hudbě pro Český rozhlas a činnost má i publikační, když vydal své vlastní kadence ke koncertům.

Jakou učebnici/učebnice nejvíce doporučujete pro začínající hráče na kontrabas a proč zrovna tuto/tyto?

Fr. Černý: Škola na kontrabas (určená pro začínající hráče). Škola je dobře vypracovaná, pozvolná a kantor má prostor pro žáka, aby pohledal správné držení smyčce i držení nástroje, protože je to to nejdůležitější a nejzákladnější k dalšímu zdravému vývoji žáka.

Využíváte z učebnic chronologicky všechna cvičení, či vybíráte jednotlivě? A proč?

Některé stránkové či dvojstránkové etudy je možné zahrát chronologicky jako např. J. Hrabě první i druhý díl. Navazuje to na bod 1 - u těchto etud si žák může již sám kontrolovat, zda drží svůj nástroj správně a smyčcem tahá kolmo ke strunám v celém tahu mezi koncem hmatníku a kobylkou.

Používáte při výuce začínajících hráčů na kontrabas některé metody vycházející z violoncellové techniky?

Pro začínající - ne

Pro pokročilé - ano

Technická cvičení (etudy) jsou nezbytná k rozvoji intonace, rytmu a především také výdrže,

jakou kontrabasista potřebuje i k přípravě hry v orchestru. Jakou literaturu byste doporučil, aby co nejvíce zacílila pro toto zaměření?

Na výdrž: Hertl, Simandl „grádusky“, Gajdoš, Fryba, aj. Je toho spousta... V každém případě doporučuji se v této úrovni žáka vrátit k etudám J. Hraběho a výběr cvičit v pizzikátu... Je to čím dál důležitější pro každého orchestrálního hráče, naučit a osvojit si pizz. Dvěma i třeba prsty (přehody ob strunu) aj.

Kromě klasických učebnic existují také školy popisující metodiku bez praktických cvičení, jako např. Základy hry na kontrabas od E. Šašinkové, či Double bass - Ultimate challenge od J. Bradetiche. Využíváte tyto učebnice či jiné jim podobné?

S metodikama bez praktických cvičení jsem se zatím neseznámil.

Palcová poloha je pro strunné nástroje ojedinělou, avšak někdy problematickou záležitostí. Máte osvědčená cvičení z konkrétní učebnice, která budoucí hráče na toto úskalí připravují?

Pokud se žák seznamuje s palcovou polohou pozvolna a plynule, pak nedojde k úskalím... Pokud žák přeskóčí v repertoáru svůj vývoj, ve snaze mýt lepší než-li opravdu je, pak nastane problém a úskalí...

Preferujete i Vámi psaná či řečená technická cvičení vycházející z konkrétního repertoáru, který student nacvičuje? Či pro zadaný repertoár vždy najdete příhodnou literaturu, která studenta na přednes připraví?

*Tuto otázku bych malinko upravil. Každý přednes má být zvolen tak, aby byl na něj student připraven. Každou skladbu, v různých obtížnostech, si musí student **zasloužit!** Toto musí hlídat kantor a vysvětlit studentovi, co vše je ještě nutné vykonat, aby na vytouženou skladbu dosáhnul.*

Otakar Ševčík sepsal pro housle učebnici pro smyčcovou techniku. Používáte tuto předlohu i pro výuku hry na kontrabas, navzdory tomu, že se u nás využívá "německé držení" smyčce?

Hodně důležité! O. Ševčík! Smyky na dvou i třech strunnách. Je-li německé nebo francouzské držení... pořád se drží smyčec. Doporučuji i cvičit!

Jaký je Váš názor na hru s francouzským typem držení, který se u nás v České republice nepoužívá? Je u něj znát velký technický, témbrový či jiný rozdíl oproti německému držení?

1. francouz - je na smykovou techniku ovladatelnější.

2. němec - je zvukově jadrnější - silnější. V orchestru 8 hráčů fr. = 6 hráčů něm.

Existují 2 typy způsobu hry na kontrabas-stání či sezení u nástroje. Dokážete popsat výhody či úskalí obou typů a jaký popř. Vy preferujete? Opírá se o některý z těchto typů instruktivní odborná literatura?

Je nutné, aby se každý kontrabasista během studií seznámil a plně osvojil hru ve stoje i v sedě. A sám se podle dispozic rozhodnul, který ze způsobů bude u něho na prvním místě. V dnešní době existuje více způsobů, jak u nástroje sedět či stát. Každý máme originální anatomické dispozice. Výška postavy, délka rukou a nohou, šířka dlaní, délka prstů aj. Nikdo nejsme anatomicky stejný a proto nemůžeme stejně dokonale držet a stejným způsobem ovládat nástroj! U nástroje musíme stát či sedět tak, abychom mohli hrát smyčcem a nemuseli přitom uhýbat nohou nebo tělem. Pokud toto neplníme... Sedíme či stojíme špatně... Někdy stačí jen zvýšit židličku nebo zasunout bodec... Při správném držení nástroje a těla se student cítí uvolněný a bezpečný... A to je moment, kdy student může začít tvořit a nechat se svojí invencí vést.

2.3.2 Jiří Hudec (Akademie múzických umění v Praze)

Český kontrabasista, od roku 1977 člen České filharmonie, od roku 1990 první kontrabasista České filharmonie a pedagog na Hudební akademii múzických umění a na Královské hudební akademii v Manchesteru. Vystudoval konzervatoř pod vedením Julia Ventruby a Janáčkovu akademii múzických umění u Jiřího Bortlíčka. Výherce mnoha významných mezinárodních soutěží, např. Isle of Man, ARD v Mnichově a další.

Jakou učebnici/učebnice nejvíce doporučujete pro začínající hráče na kontrabas a proč zrovna tuto/tyto?

Pro začínající hráče doporučuji školu F. Simandla New method for the double bass. Je to propracovaná metodika, na které stojí česká kontrabasová škola v tom nejlepším smyslu. První díl této školy obsahuje cvičení do VII. polohy a stupnice všech předznamenání. Díl 2. je zaměřen již na hru sólovou. Stejných kvalit vykazuje i škola F. Černého, která ze Simandla vychází. Velmi mladé hráče je třeba kromě správného vedení technického vývoje ještě navíc hudebně motivovat a udržet jejich pozornost. Děti většinou ještě nechápou dril, který je vždy nutný k rozvoji mechanické stránky hry, proto je nutné kombinovat školu se skladbičkami, které se jim budou líbit. Zde je velký výběr všelijakých úprav s doprovodem klavíru, např. tradiční nebo známé melodie (viz nakladatelství Recital Music nebo internet)

Využíváte z učebnic chronologicky všechna cvičení, či vybíráte jednotlivě? A proč?

U osvědčených metodik, jako např. čl. 1, by se rozhodně nemělo nic přeskakovat, naopak stavět dovednosti postupně jako dům.

Používáte při výuce začínajících hráčů na kontrabas některé metody vycházející z violoncellové techniky?

Dobrá otázka. Bezesporu se zde nabízí srovnání kvůli zdánlivé podobnosti hry na kontrabas a violoncello, ve skutečnosti co se týče základů hry, mají společného pramálo. A to nemám na mysli jen odlišné držení smyčce a odlišnou tvorbu prstokladů. Toto se však týká jen základů hry. U pokročilých hráčů může být mistrovská cellová interpretace pro kontrabasisty naopak výraznou inspirací především z muzikální stránky, často však také využitím některých technických fines, jako např. způsoby výměn poloh nebo charakter a použití vibrata.

Technická cvičení (etudy) jsou nezbytná k rozvoji intonace, rytmu a především také výdrže, jakou kontrabasista potřebuje i k přípravě hry v orchestru. Jakou literaturu byste doporučil, aby co nejvíce zacílila pro toto zaměření?

*Tady rozhodně osvědčené etudy Simandl, Černý, Storch, Möchel, výborné jsou také etudy od Dotzauera, Verrimsta nebo Gouffe. Pro doplnění vyššího stupně sólové hry třeba etudy od Mengoli nebo velmi moderní Foley. Zároveň je však nesmírně prospěšné začít studovat co nejdříve **samotné** orchestrální party. Výběr vždy odpovídající současné úrovni žáka.*

Kromě klasických učebnic existují také školy popisující metodiku bez praktických cvičení, jako např. Základy hry na kontrabas od E. Šašinkové, či Double bass - Ultimate challenge od J. Bradetiche. Využíváte tyto učebnice či jiné jim podobné?

Tyto spíše příručky než učebnice (jsem spoluautorem první z nich) jsou určeny jako podpora samostatných metodik s cílem základního seznámení se s nástrojem. Má především pomoci vystříhnout se špatným návykům základních požadavků na správnou hru, jako je postoj u nástroje, postavení levé i pravé ruky atd. neboť zlozvyky se později velmi obtížně napravují. Je určena nejen pro začátečníky, ale také pro učitele na ZUŠ.

Palcová poloha je pro strunné nástroje ojedinělou, avšak někdy problematickou záležitostí. Máte osvědčená cvičení z konkrétní učebnice, která budoucí hráče na toto úskalí připravují?

Palcová poloha by především neměla být ojedinělou, ale naopak běžnou součástí hry. Některé školy (Gajdoš) učí hraní v celém rozsahu nástroje již od samého začátku. Má to však svá úskalí, a tím je právě nedostatečný základ v základních polohách. Jinak pro rozvoj hry v palcové poloze lze doporučit opět II. díl Simandlovy školy, a dále se zajímat o moderní postupy předních hráčů v řešení např. prstokladových problémů náročné sólové literatury. Palcová poloha totiž nabízí velkou kreativitu ve vytváření netradičních tvarů ruky, kombinací držených tónů a flažoletů, které mají vést ke zvládnutí zdánlivě nezvládnutelných míst.

Preferujete i Vámi psaná či řečená technická cvičení vycházející z konkrétního repertoáru, který student nacvičuje? Či pro zadaný repertoár vždy najdete příhodnou literaturu, která studenta na přednes připraví?

Ano, vždy je možné nalézt v celé řadě etud podobnost, která může podpořit specifická místa v sólové literatuře.

Otakar Ševčík sepsal pro housle učebnici pro smyčcovou techniku. Používáte tuto předlohu i pro výuku hry na kontrabas, navzdory tomu, že se u nás využívá "německé držení" smyčce?

Škola O. Ševčíka je geniální dílo, které má obecnou platnost. Je velice rozsáhlé, ale protože je přece jen napsáno pro housle, nemůžeme očekávat využití všech smyčkových cvičení na kontrabas. Ostatně není ani původně určena ke chronologickému přehrávání, ale pouze jako podpora obtížných míst ze sólové či orchestrální literatury. Rozhodně je velkou pomocí i pro hráče s německým držením.

Jaký je Váš názor na hru s francouzským typem držení, který se u nás v České republice nepoužívá? Je u něj znát velký technický, témbrový či jiný rozdíl oproti německému držení?

Každé z obou způsobů držení smyčce je především geografickou záležitostí. Jsou země jako Německo, Rakousko, Čechy, kde francouzské držení prakticky neexistuje. Ve Francii a Itálii je tomu naopak, hraje se zde výhradně francouzsky. Ve zbytku světa se vyskytují držení obě, víceméně dle vlivu bývalých učitelů. I v takové hudební velmoci jako je Anglie došlo v posledních desetiletích k výraznému odklonu od francouzského držení. Výhody a nevýhody obou způsobů jsou od pradávna předmětem trvalých diskuzí všech kontrabasistů. Nicméně každý z nich má nesporné plus: u francouzského je to rychlost střídání arco a pizz. a mnohem snadnější opakované přechody ze struny na strunu. Rovněž tak i akordická hra, což se však týká prakticky jen hry sólové. Německý smyčec je delší a způsob držení umožňuje vyvinout větší tlak na strunu, což je pro kontrabas velmi důležité. Z toho vyplývají zřejmé a hodně zásadní

výhody. Oběma způsoby lze docílit znamenité techniky i krásného tónu, takže u sólové hry se vlastnosti dosti překrývají, zatímco u orchestrální je německé držení výrazně účinnější.

Existují 2 typy způsobu hry na kontrabas - stání či sezení u nástroje. Dokážete popsat výhody či úskalí obou typů a jaký popř. Vy preferujete? Opírá se o některý z těchto typů instruktivní odborná literatura?

Výhodou stání u sólové hry je bezesporu možnost volnějšího pohybu těla a možnost soustředění větší síly do hry (hráč stojí nad nástrojem, nesedí za ním). Také většina světových sólistů, zvláště starší generace, hrála ve stoje (Petracchi, Pošta, Karr). Dá se říci, že hlavním problémem bývá přechod do palcové polohy, který má ovšem souvislost s nezvládnutím správného postoje u nástroje. To je hlavní důvod proč se mladí hráči uchylují k sezení. Positivum spočívá právě v lehčím zvládnutí pohybu po celém hmatníku. Záporem bývá často nedostatečné zapojení palce v základních polohách, tak důležité pro dostatečný stisk strun, především však poloha a úhly v ruce pravé, a to především při velmi nízkém posedu. Toto je zřetelnější právě u německého držení, příznivější u francouzského (podobnost s cellem). Pro začínající hráče, kteří si musí co nejdříve osvojit správné vedení smyku, vždy doporučuji stání. Po jeho zvládnutí je určitá šance, že si hráč tento základní požadavek udrží při obou způsobech hry. Při sezení je třeba vyvarovat se nízkých židlí a naopak se snažit o polohu vysokého sezení nejpodobnější stání. Je to zároveň příprava do života v orchestru. Dogmatické prosazování jednoho ze způsobů nepovažuji za správné. Dnes jsou ve světě vynikající hráči obou kategorií a rozhodnutí o způsobu své hry by si každý měl udělat sám, ovšem na základě znalosti celé problematiky a souladu se svými předpoklady. Pokud bych se měl zmínit o mém způsobu tak, u sólového hraní sedím, v komorních ansáblech většinou stojím.

2.4 Soukromí pedagogové

2.4.1 Ondřej Balcar (Česká filharmonie)

Český kontrabasista, který započal studium hry na kontrabas u svého otce Jana Balcara, se kterým vytvořil i řadu publikací jako Kontrabasové etudy či Kontrabasová škola. Hře na kontrabas se věnoval na Pražské konzervatoři ve třídě Václava Fuky a úspěšně absolvoval na Hudební akademii múzických umění u Jiřího Hudce. Pravidelně spolupracuje se slavnými uskupeními jako Collegium Marianum, Ensemble Inégal, Czech Ensemble Baroque či Collegium 1704. Zajímavostí je že je též výtvarně aktivně činný. Je členem spolku pražských malířů a zorganizoval přes 40 výstav v celé Evropě.

Jakou učebnici/učebnice nejvíce doporučujete pro začínající hráče na kontrabas a proč zrovna tuto/tyto?

Doporučuji školu: Ondřej Balcar/Jan Balcar, Praha 2020. Je stručná a efektivní. Každé cvičení se musí důkladně přehrát. (Pravý opak je vícedílná škola Ludwiga Streichera, kterou ale také doporučuji).

Využíváte z učebnic chronologicky všechna cvičení, či vybíráte jednotlivě? A proč?

Určitě všechna cvičení.

Používáte při výuce začínajících hráčů na kontrabas některé metody vycházející z violoncellové techniky?

Ne.

Technická cvičení (etudy) jsou nezbytná k rozvoji intonace, rytmu a především také výdrže, jakou kontrabasista potřebuje i k přípravě hry v orchestru. Jakou literaturu byste doporučil, aby co nejvíce zacílila pro toto zaměření?

Je spousta dobrých etud. Doporučuji výběr ze všech. Zajímavé je použití etudy pro jiné nástroje. Někdy jsou užitečné a přináší vždy nový úhel pohledu.

Kromě klasických učebnic existují také školy popisující metodiku bez praktických cvičení, jako např. Základy hry na kontrabas od E. Šašinkové, či Double bass - Ultimate challenge od J. Bradetiche. Využíváte tyto učebnice či jiné jim podobné?

Ne.

Palcová poloha je pro strunné nástroje ojedinělou, avšak někdy problematickou záležitostí. Máte osvědčená cvičení z konkrétní učebnice, která budoucí hráče na toto úskalí připravují?

Transkripce skladeb J. S. Bacha. Velmi užitečné!

Preferujete i Vámi psaná či řečená technická cvičení vycházející z konkrétního repertoáru, který student nacvičuje? Či pro zadaný repertoár vždy najdete příhodnou literaturu, která studenta na přednes připraví?

Ne, preferuji si vymyslet vlastní stručné cvičení na každý konkrétní problém.

Otakar Ševčík sepsal pro housle učebnici pro smyčcovou techniku. Používáte tuto předlohu i pro výuku hry na kontrabas, navzdory tomu, že se u nás využívá "německé držení" smyčce?

Ano, je vynikající.

Jaký je Váš názor na hru s francouzským typem držení, který se u nás v České republice nepoužívá? Je u něj znát velký technický, témbrový či jiný rozdíl oproti německému držení?

Rozdíl je značný. Lepší technika, ale horší tón. Preferuji německé držení.

Existují 2 typy způsobu hry na kontrabas - stání či sezení u nástroje. Dokážete popsat výhody či úskalí obou typů a jaký popř. Vy preferujete? Opírá se o některý z těchto typů instruktivní odborná literatura?

Osobně hraji sólově a v orchestru v sedě. Komorní hudbu ve stoje.

2.4.2 Ondřej Sejkora (Filharmonie Brno)

Český kontrabasista, student na Janáčkově akademii múzických umění v Brně ve třídě prof. MgA. Miloslava Jelínka a od roku 2021 vedoucí kontrabasové sekce Filharmonie Brno. Úspěšně ukončil svá studia na Konzervatoři Pardubice ve třídě Mgr. art. Františka Machače a Radka Pokorného DiS. Je vítězem několika prestižních soutěží, např.: 1. cena v prvním ročníku Caneres International Competition Vienna či 1. cena a zvláštní cena poroty za provedení skladby Miloslava Gajdoše na 29. ročníku Mezinárodní soutěže Leoše Janáčka v Brně v roce

2023. V současnosti se věnuje především studiu, koncertní činnosti a propagaci kontrabas jako sólového nástroje.

Jakou učebnici/učebnice nejvíce doporučujete pro začínající hráče na kontrabas a proč zrovna tuto/tyto?

Pro malé děti jsem vždy ze začátku využíval lidové písně upravené pro kontrabas. Bylo to i z důvodu, že děti často znali melodii a tím mohli intonovat i podle sluchu. Dále jsem již od začátku psal dětem klasickou basovou linku, aby nehráli jen melodii ale aby i zjistili co znamená doprovod. Když vidím, že žák zvládá jednoduché písně, tak přidávám složitější i s výměnami poloh a složitější harmonií. K tomu mi ještě děti hráli stupnice a následně jsme přecházeli na malé přednesy a jiná cvičení. Pro větší děti jsem pak volil etudy Leva Rakova. Dle mého názoru jsou i celkem melodické a technicky zajímavé a dokáží pomoci žákům prozkoumat celou hrací plochu až po palcovou polohu.

Využíváte z učebnic chronologicky všechna cvičení, či vybíráte jednotlivě? A proč?

Upřímně se snažím dodržet chronologický postup, jak jsou etudy napsané. Když vidím, že se žákovi etuda nelíbí, když mu jí představuji, tak vyberu jinou, která splňuje podobné technické požadavky.

Používáte při výuce začínajících hráčů na kontrabas některé metody vycházející z violoncellové techniky?

Upřímně nevím, jaké přesné metody využívá violoncellová škola, takže vědomě je nepoužívám.

Technická cvičení (etudy) jsou nezbytná k rozvoji intonace, rytmu a především také výdrže, jakou kontrabasista potřebuje i k přípravě hry v orchestru. Jakou literaturu byste doporučil, aby co nejvíce zacílila pro toto zaměření?

Myslím, že nejen etudy vedou k přípravě výdrže a intonace. Součástí toho jsou i dle mého názoru přednesy. Toto vše by mělo žáka komplexně připravit na to, aby zahrál vše. Co se týče konkrétních etud nebo cvičení já osobně využívám capriccia, koncertní etudy případně jiné sólové skladby od Miloslava Gajdoše. Všeobecně jsou technicky náročné a využívají celý rozsah nástroje od spodních poloh až po flažolety. Také využívají dvojhmatů i trojhmatů, které

jsou fyzicky i intonačně náročné. Další náročnou složkou jsou dlouhé rychlé běhy, které by měli žáka naučit spiccato, jenž je pro orchestrální hru velice důležité.

Kromě klasických učebnic existují také školy popisující metodiku bez praktických cvičení, jako např. Základy hry na kontrabas od E. Šašinkové, či Double bass - Ultimate challenge od J. Bradetice. Využíváte tyto učebnice či jiné jim podobné?

Ještě jsem se s těmito učebnicemi nesešel, takže je nevyužívám.

Palcová poloha je pro strunné nástroje ojedinělou, avšak někdy problematickou záležitostí. Máte osvědčená cvičení z konkrétní učebnice, která budoucí hráče na toto úskalí připravují?

Při nacvičování palcové polohy jsem vždy převážně používal stupnice. Například G dur se dá zahrát v palcové poloze ve dvou oktávách a zároveň si žák vyzkouší palcovou polohu přes všechny struny. Následně jsem vybíral přednesy, které obsahovali palcovou polohu. Paradoxně, když již v malém věku toto s dítětem zkusíte, ono ztratí předsudky o tom, že je to například vysoko nebo daleko. Ba naopak, když má dobře seřízený nástroj se mu tam hraje líp, jelikož to má vše blíž a později již nemá s palcovou polohou problém.

Preferujete i Vámi psaná či řečená technická cvičení vycházející z konkrétního repertoáru, který student nacvičuje? Či pro zadaný repertoár vždy najdete příhodnou literaturu, která studenta na přednes připraví?

Na konkrétní přednes jsem nikdy nic speciálního nevytvářel. Vždy jsem vycházel z toho, kde má žák problém nebo kde něco nedokáže zahrát, a snažil jsem se mu pomocí různých technických cvičení problém vyřešit. Takže abych odpověděl na otázku, preferuju řečená cvičení.

Otakar Ševčík sepsal pro housle učebnici pro smyčcovou techniku. Používáte tuto předlohu i pro výuku hry na kontrabas, navzdory tomu, že se u nás využívá "německé držení" smyčce?

Metodu Otakara Ševčíka určitě používám. Po dopsání cvičení od Miloslava Gajdoše mě to dává smysl, i když styl držení je jiný. Jednodušší smyky a cvičení dávám již dětem na ZUŠ. Když se naučí cvičení z paměti můžou se plně věnovat pravé ruce.

Jaký je Váš názor na hru s francouzským typem držení, který se u nás v České republice nepoužívá? Je u něj znát velký technický, ténbrový či jiný rozdíl oproti německému držení?

Dle mého názoru má každé držení něco do sebe. Zním spoustu vynikajících kontrabasistů, kteří hrají jedním nebo druhým stylem a hrají perfektně, ale i naopak. Za mě je francouzské držení asi lepší na techniku a lehkost hraní, ale to se dá udělat i s německým držením. Co už je za mě horší u francouzského držení, že se hráč nemůže plně opřít do smyčce a tím nedokáže vyvinout tak intenzivní zvuk jako při německém držení, kde můžeme využít váhu celého těla.

Existují 2 typy způsobu hry na kontrabas - stání či sezení u nástroje. Dokážete popsat výhody či úskalí obou typů a jaký popř. Vy preferujete? Opírá se o některý z těchto typů instruktivní odborná literatura?

Upřímně mám zde podobnou odpověď jako u předchozí otázky. Zním kontrabasisty, kteří stojí nebo sedí a hrají skvěle, ale taky znám hráče, kteří ať sedí nebo stojí hrají špatně. Já osobně preferuji hraní v sedě a to už jenom z jednoho prostého důvodu a ten je, že nemusím řešit stabilitu nástroje. Toto je za mě obrovská výhoda, kterou podle mě hra ve stoje nemůže nabídnout. Když hráč sedí má absolutně volné ruce a tím pádem může hrát naprosto uvolněně. Dalším za mě důležitým důvodem je to, že když se kontrabasista dostane do orchestru, tak stejně bude muset za nástrojem sedět. Dle mého názoru, když na to člověk není zvyklí nebo neumí se rychle přizpůsobit, může mu to kvůli špatnému posazení způsobit veliké zdravotní problémy se zády. Metodika na to dle mého názoru úplně nemůže fungovat. Každý jsme jiný a vše by mělo vycházet z přirozenosti. Samozřejmě jsou jisté věci, které se nedělají a ty je třeba ohlídat.

Shrnutí dotazníku

V dotazníku jsem se třinácti oslovených respondentů dotazoval na otázky zaměřené na konstruktivní kontrabasovou literaturu a metodiku jejich výuky hry na kontrabas podloženou praxí. Většina respondentů se shodla, že začínající hráče na kontrabas vyučují dle českých publikací. Starší generace využívá zejména Černého publikaci *Moderní škola pro kontrabas* a Hertlovu *Školu hry na kontrabas*. Avšak tyto učebnice není možné v dnešní době zakoupit a výjimečně je lze objevit v antikvariátu. Možná i z tohoto důvodu mladší generace učitelů preferuje Balcarovu, Fukovu a Borovičkovu knihu *Základy hry na kontrabas* či Simandlovu *Novou Metodu*.

Oproti tomu se velmi liší odpovědi při otázce na posloupnost cvičení z učebnic. Někteří pedagogové vybírají individuálně cvičení dle schopností žáka, jiní preferují dodržovat posloupnost. Já se ztotožňuji s tvrzením, že nadaného studenta není nutné brzdit přílišným opakováním podobných cvičení a je třeba dbát na jeho rozvoj a nadšení pro hru na kontrabas.

Zda-li je výhodné začínající hráče na kontrabas vézt dle violoncellové techniky je polemizující, jelikož ji někteří neznají a většina pedagogů doporučuje violoncellovou techniku spíše pro pokročilejší hráče. Zejména hladká výměna poloh a interpretační schopnosti, které jsou u violoncellové techniky využívané kontrabasisy dominující, je záležitostí pro zkušenější studenty.

Pro rozvoj mírně pokročilých žáků, a to především intonační stránky a též celkové výdrže při hře na nástroj, využívají pedagogové mnoho možností. Někteří se prakticky zaměřují již na party z orchestrální tvorby, jiní na publikace dle kterých se sami učili hře na kontrabas.

Využívání knih popisujících metodiku hry na kontrabas bez praktických cvičení se u drtivé většiny oslovených respondentů neosvědčila. Tím však není zamítnuto jejich využití například u samouků či jedinců, kteří chtějí seskupit všechny dostupné informace pro svůj vlastní rozvoj či další odbornou práci, jako je tato.

Palcová poloha je problematikou týkající se již pokročilých studentů. Dle respondentů je vhodné využívat k nácviку této polohy především Černého učebnici *Technické studie pro kontrabas* či využívat částí z přednesového repertoáru ze sólové kontrabasové literatury.

Oslovení pedagogové zároveň potvrdili, že studentovi vybírají přednes dle jeho možností a stupně vývoje tak, aby nebyla žádná vývojová fáze přeskočena, či nedotažena. Ke zdokonalení přednesové skladby sami vymýšlí technická cvičení odkazující na problém, který se studentovi během nácviку skladby naskytne.

Učebnice na housle pro smyčcovou techniku od Otakara Ševčíka je ve velkém počtu oslovených respondentů kladně hodnocena a využívána i při výuce hry na kontrabas, a to navzdory tomu, že se u nás využívá německé držení smyčce.

Ačkoliv se v České republice využívá pouze německé držení smyčce, tak odpovědi respondentů nijak negativně nehodnotí ani francouzský způsob držení smyčce. Mnoho z nich popisuje výhody i nevýhody u obou způsobů jako například že francouzský je ovladatelnější a jemnější, za to německý je silnější a jadrnější. Nakonec však dojdou k závěru, že oběma způsoby držení smyčce lze dosáhnout vynikajících zvukových hodnot, a proto není u oslovených respondentů upřednostňován ani jeden z těchto typů, pouze snad z geografického hlediska.

Velmi rozličné jsou odpovědi týkající se otázky stání či sezení u nástroje. Většina respondentů vychází dle toho, jak se sami učili a předávají tak své zkušenosti dalším generacím. Nelze zde porovnat jaký způsob je lepší, jelikož každý má své výhody i úskalí. Mnoho dotazovaných, kteří u kontrabasu sedí, se shodují především, že tento způsob je pro hráče pohodlnější a má pozitivní dlouhodobý zdravotní dopad. Respondenti, využívající pozici ve stoje, kladně odkazují především na větší uvolněnost pravé ruky, správného vedení smyčce a celkové možnosti pohybu těla.

Závěr

Cílem magisterské práce Instruktivní kontrabasová literatura bylo shrnutí většiny dostupné a používané literatury pro výuku studentů hry na kontrabas a rozvíjení této dovednosti u hráčů v České republice. Bohatý seznam učebnic a knih obsahuje technické parametry a samotný popis knih s vyzdvižením jejich předností. Stěžejní částí práce je však dotazník směřovaný na pedagogy hry na kontrabas vyučujících na základních uměleckých školách, konzervatořích, Hudební akademii múzických umění či vyučujících soukromě. Dotazník každého osloveného respondenta v úvodu představí, aby si čtenář mohl udělat názor na jeho pedagogické i hráčské zkušenosti. Otázky týkající se vhodně zvoleného repertoáru a cvičení pro studenty hry na kontrabas, pro nácvik palcové polohy, uchopení smyčce, sezení či stání u nástroje, praktické využití metodických příruček a další mají široké spektrum odpovědí, která jsou ve velké míře dle možností shrnuta v kapitole Shrnutí dotazníku. Výrazně poukazuje na fakt, že většina pedagogů tvoří vlastní procvičování dané problematiky na míru studentovi dle jeho osobních potřeb, při čemž pedagoga mohou inspirovat předepsaná cvičení z výše zmíněných knih. Je tedy velmi možné, že každý pedagog hry na kontrabas by za svou pedagogickou praxi mohl napsat vlastní knihu s cvičením či poučkami, avšak ne všichni tuto invenci využijí. Díky těm, kteří tak učinili, máme v dnešní době literaturu, ze které jsme se sami vzdělávali, vyučujeme z ní, či nás inspiruje pro další rozvoj.

Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje:

- ŠAŠINKOVÁ, Eva. *Metodika hry na kontrabas*. CZECH Music Edition, 2023. ISBN 978-80-908706-3-5.
- ŠAŠINKOVÁ, Eva. *Základy hry na kontrabas*. CZECH Music Edition, 2020. ISBN 978-80-907578-4-4.
- BRADETICH, Jeff. *Double bass – The Ultimate Challenge*. Music for all to hear, 2009. ISBN 978-0-615-34471-357995.
- *Kontrabasová škola*. Jan a Ondřej Balcar, 2020. ISBN 9790660631096.
- *Kontrabasové etudy*. Jan Balcar, 2020. ISBN 9790660631300.
- MALINA, Jan. *Malý slabikář kontrabasisty*. ENoty.eu, 2020. ISBN 9790660650127.
- HERTL, František. *Škola hry na kontrabas*. Supraphon, 1962. ISBN 80-7058-062-3.
- HERTL, František. *Na basu rychle a správně*. Panton, 1967.
- KMENT, Jan. *Technické základy kontrabasové hry*. Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění-Praha, 1956.
- ČERNÝ, František. *Moderní škola pro kontrabas*. Bosworth & spol., Lipsko, 1906.
- ČERNÝ, František. *Technické studie pro kontrabas*. 4. vydání. Praha: Editio Bärenreiter, 2004. ISBN 979-0-2601-0329-0.
- SIMANDL, František. *New method*. International music company, 1881.
- FUKA, Václav; BALCAR, Jan a BOROVIČKA, Květoslav. *Základy hry na kontrabas*. Panton. ISBN 80-7039-049-2.
- *Early start on the double bass*. Bärenreiter, 2012. ISBN 979-0-0065-4026-6.

Webové zdroje:

- *Knižní klub* [online]. [cit. 2024-04-02]. Dostupné z: <https://www.knizniklub.cz/knihy/678337-metodika-hry-na-kontrabas-seznameni-s-nastrojem-zaklady-metodiky-hry-interpretacni-zasady-kontrabasova-literatura.html#specification-content>
- *Luxor* [online]. [cit. 2024-04-02]. Dostupné z: https://www.luxor.cz/v/1782267/zaklady-hry-na-kontrabas-jiiri-hudec-metodika-s-fotodokumentaci?gad_source=1&qclid=CjwKCAiA0bWvBhBjEiwAtEsoWyGhGbVoo_weKKhg3GnvCu_mJORIqNLdMrOQ5kHBBRCaux25gPlmahoCiqEQAvD_BwE
- *Enoty* [online]. [cit. 2024-04-02]. Dostupné z: <https://www.enoty.eu/kontrabasove-etudy-jan-ondrej-balcar>
- *Enoty* [online]. [cit. 2024-04-02]. Dostupné z: <https://www.enoty.eu/kontrabasova-skola-jan-ondrej-balcar>
- *Notovna*. Online. Dostupné z: <https://www.notovna.cz/noty-kontrabas-ostatni/maly-slabikar-kontrabasisty-audio-online/>. [cit. 2024-04-02].
- *Vědecká knihovna UJEP*. Online. Dostupné z: https://arl.ujep.cz/arl-ujep/cs/detail-ujep_us_cat-m0561587-Na-basu-rychle-a-spravne/. [cit. 2024-04-02].
- *Databáze knih*. Online. Dostupné z: <https://www.databazeknih.cz/knihy/skola-hry-na-kontrabas-416495>. [cit. 2024-04-02].
- *Jiří Hudec*. Online. Dostupné z: <http://www.hudec.org/zivotopis/>. [cit. 2024-04-02].

- *Benecafe* [online]. [cit. 2024-04-02]. Dostupné z: <https://benecafe.wixsite.com/yourband/martin-knesl>
- *Český rozhlas*. Online. Dostupné z: <https://jazz.rozhlas.cz/rozhovor-mesice-tomas-vybiral-mez-bubny-a-kontrabasem-5182530>. [cit. 2024-04-02].
- *ZUŠ Klatovy*. Online. Dostupné z: https://www.zusklatovy.cz/page-25/hudba/pedagog_hudba/. [cit. 2024-04-02].
- *Eva Šašinková* [online]. [cit. 2024-04-02]. Dostupné z: <http://evasasinkova.cz/eva-sasinkova/>
- *Svatováclavský hudební festival* [online]. [cit. 2024-04-02]. Dostupné z: <https://shf.cz/interpret/pavel-klecka/>
- *Česká filharmonie* [online]. [cit. 2024-04-02]. Dostupné z: <https://www.ceskafilharmonie.cz/clenove-orchestru/ondrej-balcar/>
- *Novinář jihu Moravy* [online]. [cit. 2024-04-02]. Dostupné z: <https://brnozurnal.webnode.cz/rozhovory-vzpominky-medailonky/vehlasny-pedagog-kontrabasu-r-zalud-sedesatiletly/>
- *Český rozhlas* [online]. [cit. 2024-04-02]. Dostupné z: <https://socr.rozhlas.cz/radomir-zalud-7620568>
- *Nejlevnější knihy* [online]. [cit. 2024-04-02]. Dostupné z: <https://www.nejlevnejsi-knihy.cz/kniha/fruher-anfang-auf-dem-kontrabass-early-start-on-the-double-bass-bd-3.html>